Divadelní

Bibliotéka.

Svazek 115.

Nevinní vinníci.
Ženská politika.

Divadelní
Biblioteka.

Vydává

Jaroslav Pospíšil.

Svazek 115.

Obsahuje:

Nevinní vinníci.
Ženská politika.

V Praze.
Nákladem knihkupectví Jarosl. Pospíšila.
1871.

Nevinní vinníci,

nebo:

Žena v prodeji.

Veselohra ve třech jednáních od *A. Kotzebue.*

Přeložil **J. L. T.**

Ženská politika.

Veselohra v jednom jednání.

Dle francouzského od **Ch. Bertonové.**

Volně zpracoval **V. J. Kavka.**

V Praze.

Nákladem knihkupectví Jarosl. Pospíšila.

1871.

Knihtiskárna: J. Otto v Praze.

Nevinní vinníci.

Veselohra ve třech jednáních.

Osoby:

Hrabě.
Hraběnka.
Baron, bratr hraběnky.
Baronka, mladá vdova, sestra hraběte.
Anetka, její komorná.
Nájemník **Šedivec.**
Baruška, jeho žena.

Děje se na statku hraběte.

Jednání první.

Venkovská krajina. Vzadu příbytek Šedivcův, vpředu široká lípa, pod ní sedátko.

(Než vyhrne se opona, slyšeti ránu z ručnice.)

Výstup 1.

Hrabě. Baron v obleku štolby.

Baron (nabíjí zase svou ručnici).

Hrabě. Aj, pane štolbo, vy jste chybil!

Baron. Kéž bych nebyl jindy chybil než při střelbě na koroptve.

Hrabě. Nevděčníku! což jsi neporanil již mnoho rajských ptáčků šípem Amorovým?

Baron. Ba arci, někdy také sovu.

Hrabě. Ah, ty zpomínáš zase na svou nebožku paní. Kdo ti ale kázal po sově mířit?

Baron. Málo kdo má smysly pohromadě, když se zamiluje; a která dívka neumí zapříti svou kočičí povahu, když se chce zalíbit?

Hrabě. Ovšem. Ale hezká byla a příjemná ženuška kromě té své nešťastné vadivosti a svéhlavosti.

Baron. Ba ano, byla by dovedla přesvědčit mě, že na nebi slunce nesvítí; na slunečnou záři domácnosti naší nebylo ani pomyšlení. Na štěstí zemřela brzy následkem svéhlavosti a neustupnosti

své. Darmo opakovat, jak často jsem ji varoval, aby ve své ložnici tolik květin nechovala, po každé výstraze dala jich přinésti dvojnásobně. Konečně ve svatodušní neděli proměnila pokoj svůj ve květinové pařiště, a to jí dodalo.

Hrabě. Zadusila se zápachem květin; jaká to poetická smrt!

Baron. Čeho by také byla od svatého Ducha chtěla dosáhnouti? snad daru mluviti rozličnými jazyky? Měla jen jediný jazyk, ale jaký!

Hrabě. Kdo by tě tak mluviti slyšel, nikdy by neuvěřil, že se hodláš podruhé oženit.

Baron. Zkušenost není vždycky nejlepší učitelkou. Což netropí lidé přese všechnu trpkou zkušenost tytéž hloupé kousky? To jsou ty proklaté sny o blažené domácnosti. Jak trpce jsem se probudil, a hle, již sním opět!

Hrabě. Nabuď mysli, pane bratře! Dobře's učinil, že po roce odbytého smutku jsi se uchýlil sem; v této krajině znám já sám mnoho dívek, kteréž mají všech pět *P:* jsou pěkné, pilné, poslušné, pobožné a peněžité.

Baron. Jen žádnou učenou nechci; prostý rozum jest mi u ženy milejší nežli všechna učenost.

Hrabě. Na zejtřek jest uspořádán velký ples, k němuž jsem sezval všechny hezké ženy a dívky na čtyry míle v okolí; můžeš si některou vyhlídnout.

Baron (potřásá hlavou). Plesy mi jsou jako výstavy květin uměle pěstovaných.

Hrabě. Dejme tomu, že bys nenalezl žádné dle svého gusta, tedy přijde také moje sestra, kterou co den očekávám. Neviděl jsem jí ovšem od dětinství, ale kdo ji zná, líčí ji co roztomilou, veselou ženu; je také již rok vdovou, též ona

kráčela v prvním manželství trnitou cestou. Jaká by to byla pro mne radost, kdybyste se jeden druhému zalíbili! pak bych byl šťasten já *tvojí* a ty *mojí* sestrou! Zmínil jsem se jí už v listech svých o tom.

Baron. To's chybil, pane bratře, neboť by ji právě *to* mohlo odvrátit ode mne, že schůzka naše je jaksi připravena.

Hrabě. Pah! vrtochy!

Baron. Ne, pane bratře. Právě abychom všeliké vrtochy zapudili, dostavil jsem se co štolba. Má vlastní sestra, tvoje choť, mě neměla poznat, poněvadž vím, že sestry rády vidí bratry své se ženit. To se podařilo. Emilie, kterouž jsem posledně viděl před patnácti lety, než jsem do vojanské školy se odebral, netuší ani, že to bratr její, co převzal vládu nad konírnou a léčí chorobného bělouše jejího.

Hrabě. Přes to vše jest ale k tobě dosti přívětiva.

Baron. Vždyť jsi mě sám žádal, abych se jí dvořil.

Hrabě. Ovšem, poněvadž jsem se domníval, že strašně se rozhněvá, když se pouhý štolba opováží —

Baron. Bratře, ani kněžna se nehněvá, když vidí, že vnady její účinkují.

Hrabě. Ale to počíná mě znepokojovat.

Baron. Snad na mne nežárlíš?

Hrabě. A proč ne? Emilie nepovažuje tě za bratra svého, jestliže tedy její srdce —

Baron. Buď bez starosti; buďto si zítra v bále nevěstu vyhlídnu, aneb odtáhnu dále.

Hrabě. Přece však ne dříve, pokud neuvidíš mou sestru?

Baron. To ti slíbit nemohu; ano musím se vyznati: pomyšlení, že je pro mne ustanovena, již mě od ní jaksi vzdaluje, a hodlám-li si vyhlídnout jinou, děje se to jen proto, abych se jí vyhnul. Poslechnu pouze hlasu srdce svého.

Hrabě. Řekni raději: své tvrdé hlavy, svého špatného rozmaru.

Baron. Jak chceš; ale já si chci vybrat choť dle pudu srdce, nechci, aby mě kdo znal z tvých hostí, jakož i já nikoho znáti nechci. Až se dámy sejdou na ples, nebudu se ohlížet, je-li která bohata nebo chuda, šlechtična čili nic; až ti zašeptám do ucha: tu tam jsem zvolil, pak mně ji teprva budeš jmenovat.

Hrabě. A kdyby to byla nějaká komorná, služka?

Baron. Vše jedno.

Hrabě. Anebo selka?

Baron. Vše jedno.

Hrabě. Anebo již provdaná?

Baron. To by byl zpropadený kousek!

Hrabě. Pak bys ji snad chtěl dokonce unésti?

Baron. Nikdy! v té věci mám své zásady, pevné zásady.

Hrabě (usmívá se). Skutečně?

Baron. Ty se směješ? To bych mohl pokládat za urážku; nesmíš mě dle sebe posuzovat.

Hrabě. Dle sebe?

Baron. Ano, dle sebe. Myslíš, že jsem nezvěděl, že při spanilosti sestry mé často i jiným krasám se koříš?

Hrabě. Já?

Baron. Že žádné hezké ženě nebo dívce odolati nemůžeš?

Hrabě. Pomluvy, ošklivé pomluvy! Ne, bratře, mám také své zásady. Hezké dívky? chraniž Bůh! A dokonce hezké ženy — co ti to napadá? Své Emilii se nezpronevěřím, a žádná dáma v sousedstvu nemůže se honosit —

Baron. Však nemluví se také o damách, nýbrž spíše o hezkých ženách vesnických. Praví se, že je muži před tebou skrývat musí.

Hrabě. Hleď, pane bratře, to je prahanebné utrhání. Právě poměry manželské jsou mi nejsvětější.

Baron. To mě těší k vůli mé sestře. Však již je hezky pozdě, půjdeme domů; myslím, že jsme na hodinu cesty od zámku, a zdá se že bude pršet.

Hrabě. Jdi tedy napřed; touto stezkou přijdeš zrovna k parku.

Baron. A ty zde ještě zůstaneš?

Hrabě. Chci tu jednoho nájemníka potrestat a snad i vyhnat. Zde bydlí ten lotr. (Ukáže na obydlí Šediveovo.)

Baron. A co zavinil?

Hrabě. Zastřelil včera večer v mé oboře srnce.

Baron. Dělej tedy zkrátka, snad mě ještě dohoníš; ne-li, použiju té chvilky k vyznání lásky tvé choti. (Odejde.)

Hrabě (volá za ním). Jen to nepřeháněj! — Neznámý bratr je zrovna tolik jako cizí muž. Je-li vůbec srdce Emiliino přístupno, kdo mi za to ručí, že někdy někdo jiný na ni týž dojem neučiní? (Klepá na dům.) Hej!

Výstup 2.

Šedivec. Hrabě.

Šed. (u okna). Kdo to? Ah, u všech výrů, toť sám pan hrabě!

Hrabě. Ano, šibeničníku! já jsem to.

Šed. Tato veliká přízeň —

Hrabě. Pojď trochu ven, luňáku!

Šed. Aj, jak pan hrabě dnes je rozmarný! neráčila by Vaše milost sem nahoru?

Hrabě. Vždyť jsou dvéře zavřeny.

Šed. Aj, takový pán! tak milostivý pán! toť se otvírají hned všechny dvéře i srdce.

Hrabě. Ušetři si těch zbytečných zdvořilostí a pojď ven!

Šed. Mám brnění v nohou, hraběcí milosti, nemohu ani krok učinit.

Hrabě. Ale na honbu běhat můžeš?

Šed. Co se líbí? mně zaléhají trochu uši.

Hrabě. Nestydatý chlape, mám ti pomoci? (Chce mířit puškou.) Mám tě sestřelit jako holuba se střechy?

Šed. Hej! však já už jdu. (Zmizí od okna.)

Hrabě. Chlap má špatné svědomí. Slyšme, kterak rychle běží se schodů při svém brnění.

Šed. (bázlivě se přikrade). Nejponíženější —

Hrabě. Ty jsi se opovážil včera v oboře mé zastřeliti srnce.

Šed. Já? Pane na nebi! vždyť mohu sotva z domu vylézt.

Hrabě. Což tě nedopadl můj myslivec? neodebral ti ručnici?

Šed. O jemináčku! kdo ví, koho měl ctihodný Tomáš za mne; vždyť byla už tma.

Hrabě. Aj, kterak to víš?

Šed. Inu, já se domnívám —

Hrabě (vytáhne z brašny krátký karabáč). Ty tedy se domníváš, tak?

Šed. Aj, pan hrabě se ráčí namáhati k tak neobyčejné a povážlivé činnosti —

Hrabě (jde na něj). Chci ti jen vyznání usnadnit.

Šed. (uskočí na druhou stranou). Ah, prosím poníženě, ono to půjde samo.

Hrabě. Hleďme, máš ještě dost rychlé nohy a přece jsi prvé nemohl s místa?

Šed. Inu, radost, že vidím milostivého pána —

Hrabě. Teď se vyznáš nebo půjdeš do chládku!

Šed. Všecko vyznám na puntík, a pak uzná pan hrabě moji sněhobílou nevinnost. Račiž Vaše milost především uvážit, že jsem se před třemi dny po třetí oženil.

Hrabě. Ty? ve svém věku?

Šed. Ó člověk má někdy srdce o mnoho mladší než křestní list udává.

Hrabě. A máš mladou ženu?

Šed. Ó pramladinkou.

Hrabě. Hezkou?

Šed. Ovšem, ale při tom je také trochu zlomyslna; pantoflíček její je všude v domě vidět. Nu, a tu viděla v komoře starou pušku, ze které jsem už přes deset let nevystřelil; stála tam v koutě, byla ještě nabita, ale já o tom ani nevěděl. Tu má ženuška mi řekla, že by se mohlo stát neštěstí, a nařídila mi, abych ručnici vypálil. Vzal jsem ji tedy, vyšel ven před dům a vystřelil.

Hrabě. Zde před domem?

Šed. Ano, milostivý pane.

Hrabě. A kulka letěla hodinu cesty do obory?

Šed. Ano, Vaše milosti. Je to dobrá, převýborná ručnice.

Hrabě. A trefila mého srnce?

Šed. Tak náhodou.

Hrabě. Taškáři! Zavolej mi svou ženu!

Šed. Svou ženu?

Hrabě. Ano, uvidíme, možno-li ti odpustit.

Šed. (stranou). Ah, ponížený služebník! (Nahlas.) Má žena, milostivý pane, není doma, šla za kmotru tu v sousedstvu.

Hrabě. Tak? není doma? Víš co, nemusíš ji už ani volat, protože tě vyháním z tohoto dvora.

Šed. Milostivý pane —

Hrabě. Ticho! Najdu-li tě tu zítra ještě, dám tě psy vyštvat, rozumíš? (Odejde.)

Šed. (sám, škrábe se za uchem). O ano, rozuměl jsem dobře, vždyť to nebylo hebrejsky. O běda! ten pěkný dvorek a činže malá! a k tomu ty zlé časy! Kam se obrátím? Teď musím zavolat Barušku, aby mi pomohla z té louže; je to chytrá ženuška. A kdo mě zavedl k té proklaté ráně? ona! (Volá.) Hej, Baruško, Baruško, slyšíš?

Výstup 3.

Baruška. Šedivec.

Bar. (v domě). Co chceš?

Šed. Pojď trochu ven!

Bar. (vychází). Co chce zas ten starý Šedivec? Což nevíš, že budu péci koláče? těsto právě vzchází, musím dát pozor. Představ si neštěstí, aby se mi koláče nepovedly, když zítra hosté přijdou. Co by řekli? já bych se k smrti styděla.

Šed. Slyš, Baruško, bylo by mnohem hůře, kdyby hosté zítra přišli a nenašli nás už v domě.

Bar. Hloupostí, co tím chceš říci?

Šed. Tys pozvala své roztomilé kmotry a příbuzné, chceš dávat hostinu a měla jsi za to, že bez zvěřiny by nebyla hostina dosti skvostná.

Bar. Arci, k čemu jsem se provdala? však se mi dost vysmáli. Mladá, hezká Baruška, pravili lidé, provdala se za starého, šilhavého Šedivce.

Šed. Nu, nu!

Bar. Ale já si myslila: jen se posmívejte, až budu paní nájemnicí a budu je moci častovat, pak začnou jinou písničku, a až jim předložím dokonce srnce, puknou zlostí a závistí.

Šed. Já jsem také k tvé žádosti za soumraku vyšel a v pánově oboře kapitálního srnce zastřelil.

Bar. A byl jsi bláznem, že jsi se nechal lapnout. Ale kde je srnec?

Šed. Čert ho vzal! Kdybych jen věděl, kam se poděje střelec! Právě tu byl pan hrabě a nazval mě blahosklonně taškářem, při tom mi dal zcela zřetelně na srozuměnou, abych šel ke všem čertům, zejtra prý sem přijde jiný nájemník.

Bar. A tys takové hrubiánství snesl?

Šed. Co jsem měl počít? Sebral jsem se dost, ale pán měl při sobě karabáč.

Bar. I styď se!

Šed. Však já jsem se dosti styděl; ale zardělé tváře jsou přece lepší než zmodralý hřbet.

Bar. A nemohl jsi říci, že ti srnec zelí podupal?

Šed. Ale vždyť naše zelí není nasázeno v oboře.

Bar. A co chceš nyní počít?

Šed. Na to musíš sama odpověděti; kdo mě navedl, abych jednal proti svým zásadám?

Bar. Zásady? hahaha!

Šed. Ano, ano! Bylo vždy mou zásadou, abych zůstal poctivým mužem, zvláště když je nebezpečno taškářem býti.

Bar. Eh hlouposti! Poctivý člověk má vždycky víc nepřátel nežli šibal. Hleď si nějak pomoci, to ti povídám, sice tě nechám sedět.

Šed. Tu to máme! Nejprvé mě zavede do kaluže a pak mě v ní nechá sedět. Poslyš, Baruško, věděl bych o prostředku, kdybys chtěla — ale ne, kdybys i ty chtěla, já nechci.

Bar. A co?

Šed. Pan hrabě rád vidí hezké ženušky. Kdybys došla na zámek a hezky tam poprosila, vsadil bych se, že by pan hrabě na srnce zapomněl.

Bar. Hm, ty nejsi tak hloupý jak vypadáš. Abys neřekl, tobě k vůli vydám se na zámek ještě dnes večer.

Šed. O ne, ne, Baruško! Naposled by mi z celého srnce zůstaly jen parohy — však ty mi rozumíš, ženuško.

Bar. Snad si nemyslíš — což neznáš mé pevné zásady?

Šed. I čerti neviděli! ženská a pevné zásady!

Bar. Já jsem věrná žena.

Šed. Až do dneška arci; před třemi dny jsme měli svatbu.

Bar. A za padesát let ti budu zas tak věrnou jako posud.

Šed. Za padesát let? to věřím, pak mi budeš jistě věrnou.

Bar. Ustrojím se tedy čistě a hned půjdu do zámku.

Šed. Ne, Baruško, z toho nebude nic. Mám tě, abych tak řekl, také v nájmu, a mám-li některého nájmu pozbýti, tedy raději dvorce než tebe.

Bar. Hlupáku!

Šed. Vím, že takoví muži jsou hlupáci, kteří si chtějí ženy pro sebe zachovat, ale já za to nemohu, je to už tak můj zvyk.

Bar. A já se tě ani nebudu ptát a půjdu na zámek.

Šed. Ne, Baruško, zůstaneš tu. Ve všem ostatním můžeš si vládnouti v domě jak chceš, ale co se tohoto punktu týče, jsem hrozně choulostivý.

Bar. Cože? ty mně nedůvěřuješ? máš mě za špatnou osobu? Zasloužila jsem si toho? O jemine, jemine! (Posadí se na lávku pod lípou a pláče.)

Šed. Tvé slzy mě pálí jako pečetní vosk na žaludku, ale já si vždycky myslím: lépe zachovat než oželet. (Sedne k ní a chce ji chlácholit.)

Bar. (odstrčí ho a obrátí se zády k němu).

Šed. Má zlatá Baruško, jenom neplač! mě pak napadne také lítost — no, tu to máme! ach, ach! už mi tekou slsy, jako kdyby někdo čep u sudu vyrazil. (Pláče.)

Bar. (vzlyká). Teď vidím, že má můj Šedivec přece dobré srdce.

Šed. Ano, to mám.

Bar. Ach, je tak pohnut.

Šed. Až hrůza!

Bar. (obrátí se náhle k němu, přívětivě). Půjdu tedy na zámek?

Šed. Ne, Baruško, a kdybych měl vědro slz vycedit, zůstanu při tom: lépe zachovat než oželet.

Bar. (odvrátí se opět a pláče). Ty jsi a zůstaneš starý osel.

Šed. Ano, Baruško, až do smrti! (Sedí k sobě zády. Kdykoli Baruška hlasitě vzlykne, učiní Šedivec taktéž.)

Výstup 4.

Baronka, Anetka obě v mužských šatech. *Předešlí.*

Baronka (zamyšlena vystoupí).

Anetka (jde za ní, obrátí se do kulisy). Kočí, můžete vypřáhnout a koně nakrmit, milostpaní chce odtud na zámek pěšky. Neříkejte ale nikomu, u koho sloužíte. (Obrátí se k baronce.) Obávám se jen, milostivá paní, že všecka opatrnost naše bude marna, a nejméně pomůže naše zakuklení. Není k tomu právě mnoho bystrého zraku třeba, aby každý poznal, že nejsme mužští.

Baronka. Myslíš? mně se zdá, že se chovám dosti nenuceně.

Anetka. Před čtyryceti lety bylo ovšem jinak. Tenkrát se mohla ženská snadno za pána vydávat, ale teď — kde jsou licousy nebo kníry? A kde drzost, s jakou nynější mladí páni vystupují? Vy, milostpaní, neznáte ani rukou ve vlasech se hrabat, abyste je v patřičném nepořádku udržela.

Baronka. Dejme tomu, že by někdo tušil, že jsem ženská; zajisté ale nikdo neuhodne, *která.* Bratr mě neviděl již od dětinství.

Anetka. Ale očekává vás.

Baronka. Kdyby se mi podařilo jen jediný den ho klamat, jen až bych určeného pana ženicha řádně poznala.

Anetka. Chcete ho snad nepoznána skoumat?

Baronka. Skoumat? K čemu? muži jsou si rovni na vlas, a já si ho beztoho nevezmu, člověk se ošidí jen jednou. Ale poněvadž bych byla v nesnázích, kdybych mu měla košem dáti, nechci, aby mě poznal.

Anetka. Aj, hodláte-li skutečně návrh jeho zamítnouti, toť by bylo lépe, kdybychom byly doma zůstaly, a paní baronka mohla to panu hraběti sdělit písemně.

Baronka. Přála jsem si uviděti bratra a poznati švekruši, a pak — proč bych to zapírala? — trochu zvědavosti — vždyť toho o tom panu baronu tolik namluvili.

Anetka. Ó, jste-li zvědava, může pan baron ještě doufat; lhostejný člověk nikdy není zvědav. A proč byste při svém bohatství, mládí a spanilosti chtěla stále ve vdovecký šat se obláčet? pouze proto, že nebožtík pan manžel lásky vaší hoden nebyl?

Baronka. Ne proto, ale muži mého stavu za našich dob vesměs za nic nestojí. Touží při ženění pouze po penězích a pohodlí.

Anetka. Tedy snad by byl lepší některý ze stavu měšťanského?

Baronka. Nikdy, v té věci znáš mé zásady.

Anetka. Hlava je pevnost, která má bránit přístup k srdci; ale za našich dnů se pevnosti obcházejí.

Baronka. Kdyby mě stihlo neštěstí, že bych si měla zamilovat nešlechtice —

Anetka (usmívá se). Toť by bylo neštěstí!

Baronka. Dosti o tom, půjdeme.

Anetka. Již bude brzy tma, jenom nezbloudíme-li.

Baronka. Aj, tu je někdo, kdo nám cestu ukáže. Příteli, komu náleží ten dvůr?

Šed. (plačtivě). Panu hraběti Brodeckému.

Anetka. A nejde tudy cesta k zámku?

Bar. (hlasitě vzlyká).

Baronka. Je tam ještě daleko?

Šed. Asi hodinka.
Anetka. A nemůžeme zbloudit?
Bar. Ne.
Baronka. Je pan hrabě doma?
Šed. Ano.
Anetka. Má hosti?
Bar. Ne.
Baronka. Není u něho jeho švakr, baron Markovič?
Šed. Ne.
Anetka. Ale čekají ho tam?
Bar. Nevím.
Baronka. Proč jste tak smutni, dobří lidé?
Šed. } Ach!
Bar. }
Anetka. Kdo jste?
Šed. Já jsem nájemník Šedivec.
Bar. A já jsem paní nájemnice.
Baronka. A co se vám přihodilo?
Šed. Zastřelil jsem srnce.
Bar. Pan hrabě se rozhněval.
Šed. A vypověděl nás ze dvorce.
Bar. Zítra se máme stěhovat.
Baronka. A což není možno to napravit?
Bar. Arci že možno; ale můj muž jest osel.
Šed. Čerti neviděli! Jsem-li osel, jsem alespoň *moudrý* osel.
Baronka (směje se). Jak tomu mám rozumět?
Šed. Pan hrabě rád vidí hezké ženské, a má Baruška je hezká, to snad mladý pán vidí?
Baronka. Ano, to vidím.
Šed. *Ergo*, říká náš pan správce. Kdybych ji poslal na zámek prosit, o je! to by pomohlo; kdyby dala dobré slovo —
Baronka. Tedy to učiňte.

Šed. Ale pan hrabě by jí dal také dobré slovo, a já říkám: lépe zachovat než oželet.

Bar. Tu slyšíte, že jest osel.

Šed. Ano, ale *poctivý* osel, který se raději ze dvorce vystěhuje, než by se takhle s panem hrabětem sešvakřil.

Bar. (pláče). Poctivou ženu takto potupit!

Šed. Baruško, nebuď dětina. Ty jsi ženská, a to není potupa; ty patříš ke slabému pohlaví, a za to nemůžeš. Považ jen tohle: „neuveď nás v pokušení!“ a já, tvůj vlastní muž, měl bych tě tomu pokušení sám vydat?

Baronka. Což pan hrabě už někdy vaši ženu stíhal?

Šed. On jí ještě ani neviděl; ale jak ji jednou spatří — však my ho už známe — pak to je jisté.

Baronka (stranou). Toť má paň bratr pěknou pověsť. (Nahlas.) Slyšte, příteli, nemáte-li jiné starosti v té věci, mohl bych snad pomoci.

Šed. Vy, panáčku? kterak to?

Baronka (tiše k Anetce). Anetko, mám znamenitý nápad; máš pravdu, mužské šaty vzbudily by podezření. (Nahlas.) Co myslíte, abych se oblékl v ženské šaty, snad bych se podobal mladé, hezké ženušce?

Šed. No, to si myslím, vždyť nemáte ještě na bradě ani chloupku.

Baronka. Víte tedy co? dejte mi ženský šat, pojďte se mnou do zámku, řekněte tam, že jsem vaše žena, a já budu za vás prosit.

Šed. He, he, he! totě bláznovský nápad! A což kdyby se panáček panu hraběti skutečně zalíbil?

Baronka. Však já ho udržím na uzdě.

Šed. A což kdyby to došlo k mrzutému vyzrazení?

Baronka. Nemějte starosti, jsem starý přítel hraběte a obrátím to v žert; vy při tom nikterak neutrpíte.

Šed. Inu, co myslíš, Baruško?

Bar. Pro mne, jen když zůstanem ve dvorci.

Baronka (tiše k Anetce). Pod tou kuklí budu moci bezpečněji barona očekávat a spolu svého bratříčka trochu poškádlit.

Anetka. Vaše stará hračka, čím dobrodružněji, tím lépe.

Baronka. Nuže, paní nájemnice, pojďte honem proměnit mě v ženskou.

Bar. Pojďte tedy se mnou, půjčím vám své sváteční šaty.

Šed. Hej, hej! čerti neviděli! jen tu zůstaň, já obleku mladého pána sám.

Baronka. Vy mě chcete obléci?

Šed. Bodejť! myslí panáček, aby mu snad posloužila má žena?

Anetka (stranou se směje). Zase nové rozpaky!

Baronka. Nepotřebuju posluhy; dejte mi jen šaty.

Šed. Tím lépe. (Stranou.) Alespoň nezůstane ten druhý všetečka dlouho s mou ženou samoten. (Odejde s baronkou.)

Anetka. Ale milá paničko, vy máte velmi žárlivého muže.

Bar. Však já ho té nemoci zbavím.

Anetka. Myslím, že bude už pozdě.

Bar. Vždyť jsme spolu teprva tři dni.

Anetka. Tak? a kterak se stalo, že jste si vzala tak mrzutého starce?

Bar. Mladý pane, tomu vy nerozumíte. Když je člověku už dvadcet pět let a posud není pod čepcem, tu hned počnou lidé mluviti o staré panně,

a to je tak odporné, že se provdá našinec třeba za satanáše.

Anetka (směje se). A dostala jste satanáše skutečně?

Bar. Ba skoro. Byla jsem dříve poctivou holkou a chci zůstat poctivou ženou; tři dni jsem už provdána, ale nikdo v celé vsi nemůže něco špatného o mně říci. Díky Bohu, mám své zásady.

Anetka (stranou). Které trochu zkoušet budem. (Nahlas.) Ach milá paní nájemnice, já mám také zásady, jsem hrozně cnostný.

Bar. Nemějte mi za zlé, ale k tomu vypadáte tuze po šelmovsku.

Anetka. Protože jste tak hezká. Vy jste mi udělala. Ó proč mne nepřivedlo sem štěstí o tři dni dříve!

Bar. Byl byste mohl o mé svatbě tančit.

Anetka. Jen tančit? Byl bych vám střechu nad hlavou zapálil!

Bar. Pán Bůh opatruj! čím jsem vám ublížila, že byste mě chtěl upálit?

Anetka. *Vás* bych byl chopil v náruč a z plamenů vynesl! *vás* bych byl zachránil.

Bar. Ticho! můj muž!

Šed. (zůstane ve dveřích a poslouchá).

Anetka (změní ton). Máte zde ve vsi také faráře?

Bar. Ovšem, a k tomu jednoho z nejstarších z celého kraje; nosí černou vlásenku.

Anetka. Černou vlásenku? Tuť zajisté přirozeno, že pravá cnost je zde domovem. Ach, za našich časů lze tuto zřídka nalézti; ale já to hned uhodl, když jsem spatřil vašeho ctihodného muže.

Bar. Mého Šedivce?

Anetka. Ty jeho vážné vrásky, ty ctihodné šediny — můžete se za šťastnou pokládati, paní

nájemnice; vsadil bych se, že po panu faráři je váš muž nejváženější občan z osady.

Bar. Inu arci, má peníze a bylo by s ním také k obstání, jen kdyby nebyl tak hrozně žárliv.

Anetka. Aj, to by vás mělo spíše těšit, to je důkazem lásky.

Šed. (jde ku předu). Tu to slyšíš, Baruško, neřekl jsem ti to už stokrát?

Bar. Mně se zdá, že jsi nás poslouchal?

Šed. I to to! jen jsem zaslechl poslední slova.

Anetka. A když moudrý muž, jako je pan Šedivec, jen několik slov zaslechne, ví už dost.

Šed. (pyšně). Inu, člověk prošel kus světa, nabyl zkušenosti.

Anetka. Bůh vám popřej dlouhého věku.

Šed. Děkuju pěkně.

Anetka. Lidé, jako jste vy, neměli by ani umírat.

Bar. (stranou). To tak! to by se mi líbilo!

Šed. Hm, hm! moudrý panáček! Odkud vlastně jste?

Anetka. Z Hejlochytic.

Šed. Z Hejlochytic? To je asi daleko?

Anetka. Tuze daleko. Brambory tam rostou na stromech.

Šed. Čerti neviděli! to se tedy nemusí okopávat, pane ferino? to musí být roztomilá krajina! (Smějí se.)

Baronka (přijde co selka). Nu, zde jsem. Co myslíte, vypadám jako ženská?

Šed. Na mou duši! jako by od jakživa sukně nosil.

Bar. Ba věru, jak teď vypadáte, neměla by se počestná žena před vámi ani na pozoru.

Šed. Měj se jen ty na pozoru.

Baronka. Nuže tedy, pane nájemníku, pojďte se mnou do zámku.

Šed. A což musím při tom být?

Baronka. Arci že.

Šed. (ukazuje povážlivě na Anetku). A kde zůstane zatím tu ten panáček?

Baronka. Ten bude zatím u vaší manželky.

Šed. Ponížený služebník, z toho nebude nic.

Baronka. Snad nebudete žárliti také na tohoto bohabojného, cnostného mladíka?

Šed. Žvatlat umí cnostně dost, to je pravda, ale ty čtverácké oči —

Baronka. Ručím vám za to, že je ke všem ženským chladný jako žabka.

Šed. Čert si věř takovým žabkám. Ne, ne! lépe zachovat než oželet.

Bar. Začínáš už zase svým hloupým příslovím?

Baronka. Inu pro mne! Chcete-li mermomocí ze dvorce, *sám* do zámku nepůjdu. Hned se zas převleku. (Dělá, jako by chtěla do domu.)

Šed. No, no! jenom ne tak zhurta! (K Barušce.) Mám jít, co?

Bar. Ale vždyť já mohu jít sama.

Šed. Ne, to by bylo ještě horší. (Škrábe se za uchem.) Zůstaň tedy jen zde. Ale (k Anetce) čím si zatím hodláte ukrátit čas?

Anetka. Půjdu třeba s vaší paní do lesíka na jahody.

Šed. Na jahody? a do lesíka? Ne, mladý pane, u nás nerostou jahody. Sedněte si raději tuhle pod lípu a poslouchejte pěnkavy zpívat, moje žena zatím bude péct koláče. Anebo ještě lépe: odměřím vám pět mírek hrachu, můžete zatím zrnka počítat než se vrátím.

Baronka. I fuj! styďte se! Věrnost ženy upevní se nejlépe důvěrou. Pojďte, pojďte! (Táhne hò za sebou.)

Šed. (odchází nerad). To si může panáček se svou budoucí chotí zřídit jak chce, ale já říkám: lépe zachovat než oželet. (Odejde s baronkou.)

Anetka. Půjdem na jahody?

Bar. Starý tomu nechce.

Anetka. Pro mne! Však vaše ústa jsou červená jako jahody.

Bar. Kousala jsem si zlostí pysky až do červena.

Anetka. Dejte mi hubičku, a *zůstanou* vám červené.

Bar. Pst! kdyby se můj muž ohlídl, mohl by to ještě vidět.

Anetka. A když to již nebude moci vidět?

Bar. Nu, vy jste mi pěkné kvítko!

Anetka. Kdo je mladý, musí milovat; kdo miluje, musí líbat! (Chce ji políbit.)

Bar. (zpouzí se). Zde u veřejné cesty? nestydíte se? Teď půjdu péci koláče. Začne-li pršet, můžete přijít do světnice, ale musíte dát pozor, abych vás nepoprášila moukou. (Zchytrale se usmívajíc pohrozí Anetce, hopkuje k domu, u dveří se ohlédne, pak náhle pohlédne k obloze a tváří se, jako by jí byla kapka na nos ukápla.) Opravdu, už počíná pršet. (Odběhne.)

Anetka. Také pod slaměnou střechou přebývá koketství. Ubohá ženuško, zdání tvé tě klame; tvoje třídenní cnost neutrpí také čtvrtého dne pohromy. Půjdu počítat hrách. (Jde za Baruškou.)

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Na zámku. Předsíň hraběnky. Na stole leží nové knihy. Večer. Světla hoří.

Výstup 1.

Hraběnka. Později *baron.*

Hraběnka (vejde). Skoro by mě byla noc v parku překvapila; myslila jsem, že uslyším ještě jednou slavíka tlouci, ale on již pro letošek přestal milovat. Mám ho litovat, či mu závidět? — Aj, hleďme, nové knihy z města. (Prohlíží je.) Francouzské a německé! Knihkupec myslí, že českým šlechtičnám smí jen německé a francouzské spisy posílat; díky Bohu, že minula již doba, kdy česká šlechta styděla se za mateřský jazyk; hnusné ty okovy jsou roztříštěny. (Hledí na titul jedné knihy.) „Šarády a hádanky.“ To pro mne není; vždyť jsem si sama velkou hádankou a nemohu ji rozluštit. Jak dlouho jsem si přávala, aby manžel můj uchýlil se z městského hluku sem v zátiší venkovské, kde mohu bezpečněji věrnost jeho střežiti, protože mužská věrnost vždy musí býti střežena! Přání mé se teď vyplnilo, jsem pokojnější, avšak je skoro třeba, abych se sama střežila, při své hrdosti, při svých přísných zásadách.

Baron (vejde).

Hraběnka (když ho spatří, uklouzne jí tiché: „ha!“ ale hned se zpamatuje).

Baron. Dovoluji si oznámiti, milostivá paní hraběnko, že zítra již si můžete opět na svém bělouši vyjeti, neboť je již bohužel úplně zdráv.

Hraběnka. Proč bohužel?

Baron. Poněvadž tím pozbývám blaha vám každodenně zprávu donášeti.

Hraběnka (s vynucenou hrdostí). Příliš galantně na štolbu.

Baron. Právě proto se domnívám, že jsem řekl pravdu.

Hraběnka. Výborně! krotitel koní musí míti přítomnost ducha.

Baron (blíží se k ní). Ale ta vždy nevystačí, aby sama sebe na uzdě udržela.

Hraběnka (s pravou hrdostí). Přísní přátelé dovedou ale pomoci.

Baron (ustoupí a vzdychne). A také potrestati!

Hraběnka (nuceně se směje). Mně se zdá, že dokonce vzdycháte?

Baron. Nad svou pošetilostí.

Hraběnka. Pak možno doufat v polepšení.

Baron. Ach nikoli, paní hraběnko! pošetilosti, které člověku vzdechy vynucují, jsou tvrdošíjné.

Hraběnka (chce po krátké přestávce obrátit hovor). Kde jest můj manžel?

Baron. Opustil jsem ho na honbě.

Hraběnka. Opustil? a proč?

Baron. Toť otázka, kterou jsem sám sobě učinit se ostýchal.

Hraběnka (zdánlivě uražena). Já nemám příčiny, abych té otázce se vyhýbala.

Baron. Ó to vím, neboť jsem jen pošetilec, nikoli dotíravec.

Hraběnka. Nerozumím vám.

Baron. Dejž Bůh, abych sám sobě nerozuměl.

Hraběnka. Chraňte se, pane štolbo, abych proti své vůli vám rozuměti nemusela.

Baron. Co by se mi mohlo státi? Skromné uctívání přijímají i bohové.

Hraběnka. Nezapomínejte, že manžel můj považuje mě za slabou smrtelnici.

Baron. Jste příliš citliva, milostivá paní; vím to, že jediné slovo vaše může mne zbaviti služby, jsem na to již dávno připraven. Ne vaše cnost, ale uražená hrdost vaše štítí se mé přítomnosti. Odpusťte mi toto slovo trpké pravdy; umírajícímu a loučícímu se budiž poslední odvážné slovo popřáno. Po mnohých bouřích života doufal jsem zde nalezti útulek mezi šlechetnými, ale k neštěstí svému našel jsem tu nejen lidí šlechetných, nýbrž i lásky hodných. Že srdce mám, které to cítí, a že přes nízký stav nejsem s to, abych to zamlčel, toť můj zločin, za který sám se chci potrestat. Dnes mě vidíte naposled.

Hraběnka. Aj, toť zní tragicky! Buďte bez starosti: pro lidské slabosti nemám paměti. Jste vzdělaný muž, vím to a umím ocenit, proto vás před jinými vyznamenávám. Můžete zůstat, však s výminkou, že se již nikdy nezapomenete.

Baron. Mohu to zaručit? A když i jazyk bude poslušen, mohu kázati též očím svým? Lépe bude, když půjdu.

Hraběnka (citlivě). Záminka, nepochybně jste našel službu výnosnější.

Baron (staví se uraženým). To podezření dává mi důkaz, že smýšlení mé pokládáte za tak nízké jako můj stav.

Hraběnka. Nuže tedy, zůstaňte jen, nechtěla jsem vás urazit; zůstaňte. (Podá mu ruku k políbení.) Odpouštím vám.

Baron (líbá jí ruku). Ó andělská dobroto!

Výstup 2.

Hrabě. Předešlí.

Hraběnka (lekne se, když hrabě náhle vejde).

Hrabě. Proč se lekáš, Emilie? snad vytrhuji?

Hraběnka. Ta otázka je podivna, neřku-li urážliva.

Hrabě. Urážliva? kterak to? Vešel jsem z nenadání do tvého pokoje právě v okamžení, když ti mladý muž ohnivě ruku líbal, vidím tě uleknout, začervenat se, k tomu pozoruji, že své nesnáze špatně zakrýváš, což mohlo býti přirozenějšího než moje otázka?

Hraběnka (skoro s pláčem). Pořád lépe.

Baron. Paní hraběnka podala mi ruku k políbení ze zvláštní laskavosti.

Hrabě. Tak? Nu, proti tomu ničeho nemám. Ale proč byla právě teď tak zvláště laskavou?

Baron. Já se osmělil vyznati jí, že učinila na mne velmi hluboký dojem.

Hrabě. Skutečně?

Baron. Ona ale přísně mou smělost pokárala.

Hrabě. Měla spíše zavolat sluhy, aby pana štolbu oknem vyhodili.

Baron. Abych se však sám tím přísněji potrestal, chtěl jsem ještě dnes dům opustit; tu ale mi paní hraběnka soucitně odpustila.

Hraběnka. Tak jest, milý hrabě.

Hrabě. Nechci pochybovat; přál bych jen, abys měla příště méně soucitu.

Hraběnka. Doufám, že důvěřuješ mé lásce, mým zásadám?

Hrabě. Ovšem, a abych ti to dokázal, dovoluji našemu štolbovi, aby se ti dvořil jak mu libo.

Hraběnka. Vy jste pozbyl smyslů!

Baron. Co mi platno velkomyslné povolení, když ona sama —

Hraběnka. Nikdy!

Hrabě. Jen se přiznej, Emilie, že ti není lhostejným.

Hraběnka (velmi uražena, prudce). Přicházíte z honby nebo z pijáckého spolku?

Baron. Kdybych směl doufat —

Hraběnka. Pane štolbo! a vy, pane manžele, měl-li jste úmysl pokořiti mě, uraziti a rozhněvati, tedy vězte, že se vám to úplně podařilo.

Hrabě (prosebně). Tvoji ruku, Emilie!

Hraběnka. Ne!

Hrabě. *Jemu* jsi odpustila a mně odpustit nechceš?

Hraběnka. Jemu jsem odpustila pošetilost.

Hrabě. A mně nemoudrý kousek.

Hraběnka. Řekni raději hrubou neslušnost.

Hrabě. Nu, jak chceš, ale tvoji ruku —

Hraběnka. Je to poprvé, co jsi byl tak nešetrným.

Hrabě. Tím spíše můžeš mi odpustit.

Hraběnka. S jednou výminkou.

Hrabě. Kterou?

Hraběnka (táhne ho stranou). Ten člověk musí býti propuštěn.

Hrabě. Chceš mu to oznámit?

Hraběnka. Proč já?

Hrabě. Ubohý mladík! co z něho bude?

Hraběnka. Vždyť můžem o něj jinak pečovat.

Hrabě. Ale já bych ho tak rád podržel.

Hraběnka. A přece se domníváš, že mi není lhostejným!

Hrabě. Já dokonce žádám, abys mu byla přízniva.

Hraběnka. To nechápu.

Výstup 3.

Baronka. Předešlí.

Baronka (napodobí ostýchavost selky, však půvabně). Je dovoleno vejít?

Baron (jemuž je hned nápadnou). Jaká to roztomilá dívka?

Hrabě. Jen blíže; hezké holky mají všude volný přístup.

Hraběnka. Aj, pánové jsou náhle elektrisováni? Myslím, že k tomu více třeba než krásy, chce-li kdo do mých pokojů.

Hrabě. Máš pravdu, Emilie, odpusť. Zde, má rozkošná, musíš za dovolení u paní hraběnky žádat.

Baronka. Ó ta je tak hezká, a každý mluví o ní tolik pěkného; ta mou žádost jistě milostivě vyslyší.

Hrabě (stranou). Ovšem, kdyby byla oškliva.

Baron (též tak). Jsem podivně dojat.

Hraběnka. A kdo jsi, má milá?

Baronka. Před třemi dny byla jsem ještě Baruška Holubova, teď jsem ale mladá žena nájemníka Šedivce.

Hrabě. Žena?

Baron. Už žena? (Stranou.) Škoda!

Hrabě. Ty sis vzala starého nájemníka?

Baronka. Neračte se proto na mne horšit.

Hraběnka. Ba zdá se, že to pana manžela pohoršilo.

Hrabě. Vlastně co mi do toho? Ale divit se musí člověk růžovému poupěti ve sněhu pohřbenému.

Hraběnka. Aj, aj, milý muži, z tebe bude dokonce básník.

Baronka. Byla jsem chudou holkou, sirotkem. Poručník můj pravil, že budu starou pannou, a já mu řekla na to, že mě nebe od toho neštěstí ochrání; on zas na to, abych jen byla pobožnou, skromnou a pilnou, že po těchto cnostech bývá někdy poptávka. Já tedy se přičinila býti pobožnou, skromnou a pilnou, ale dlouho se nikdo po tom netázal, až konečně přišel můj starý Šedivec, a tu řekl poručník: chop se toho, (stydlivě sklopí oči) a já se ho chopila.

Baron. Věčná škoda!

Hraběnka (s vážným pohledem na barona). To's dobře učinila, milé dítě.

Hrabě. A máš svého muže ráda?

Baronka. Ó mám, znám svou povinnost.

Hrabě. Zpropadená povinnost! hahaha!

Hraběnka (tiše). Nedoufám, pane manžele, že v mé přítomnosti budete se vysmívat povinnostem manželky? (Nahlas.) Dobře tak, milé dítě, jen setrvej při těchto zbožných zásadách; zachovej svou nevinnost i ve stavu manželském.

Baronka. Ach ano! já jsem také v té věci zcela nevinna; já to hned svému muži řekla: „Šedivče!“ řekla jsem, „nech jen srnce na pokoji, kůzle chutná také dobře; uvidíš, že se prozradíš; kde chceš ukryti parohy? Co si zasloužíš, toho ti pánbůh jistě neodepře.“ Ale on mi na to řekl: ‚Tomu ty nerozumíš; přijde k nám pan důchodní na oběd, a to musím mít doma něco pořádného, neboť ti páni z kanceláří jsou mlsáci.‘

Hraběnka. Ale já tomu ani slova nerozumím.

Hrabě. To ti hned vysvětlím: nájemník zastřelil včera v mé oboře srnce, Tomáš ho dopadl při skutku a vzal mu ručnici.

Baronka. Ó což je o ručnici, tu bychom rádi panu hraběti nechali a přáli bychom, aby mu nikdy neselhala; ale my se máme z nájmu stěhovat, a to již zítra, a stane-li se to, tedy snad musíme se svým stádem na pastvu.

Hraběnka. Byl jsi skutečně tak přísný, milý muži?

Hrabě. Ano, Emilie, jednou musím dát notnou výstrahu ostatním. Konečně by pytláci postříleli všechny mé slepice a krůty na zámeckém dvoře.

Hraběnka. Ale to je přece trochu kruté.

Baronka. Je-li pravda, milostivá paní? A když i Šedivec chybil, což mohu *já* za to? *Já* jsem pachtýřka.

Hrabě. Máš pravdu, o tebe se musíme postarat.

Baron. Ale vždyť záleží jenom na tobě, abys od muže odešla, když provádí hloupé kousky.

Hraběnka. Aj, vida, kterak vřele se pánové nevinnosti ujímají. Ale muž a žena ani v neštěstí se nemají odloučit. Je-li pravda, Baruško, že's přišla prosit za svého muže?

Baronka. Arciže; můj muž řekl — (Stydlivě se směje.)

Hraběnka. Nu, co řekl?

Baronka. On řekl, že jsem hezká, a pan hrabě prý hezkým ženám ničeho neodepře.

Hraběnka. Tak? to že řekl?

Hrabě. Tvůj muž jest osel.

Hraběnka. Můj pan manžel si dobyl pěkné, pro mne velmi lichotné pověsti.

Hrabě. Což nepozoruješ, že měli toho hlupáka za blázna?

Hraběnka. Dokaž mi to.

Hrabě. Hned na místě. (Přísně.) Jen jdi, mé dítě, všechny tvé prosby jsou marny! (Tiše k baronce.) Neboj se, já tě zaopatřím.

Baron (s druhé strany, též tak). Neměj starosti, já ti vše nahradím.

Baronka (každému se pokloní). Děkuju uctivě.

Hraběnka. Zač děkuješ?

Baronka. Oba milostpáni mi právě tajně slíbili všecko dobré.

Hraběnka. Tak? roztomile!

Hrabě. Ta je až příliš hloupá.

Baron (stranou). Tato nevinnost je rozkošná — tu anebo žádnou!

Hraběnka. Nuže, pánové, má-li zde protekce platit, dovolíte mi, abych vzala v ochranu muže.

Baronka. Ach ano, učiňte to. Ten chudák stojí venku a strachem zuby drkotá.

Hraběnka. Pane štolbo, zavolejte ho.

Baron (jde ke dveřím).

Baronka (stranou). Jen štolba? Myslila jsem, že to švakr.

Baron (otevře dvéře). Jen sem, hlupáku!

Výstup 3.

Šedivec. Předešlí.

Šed. Ano, byl jsem hlupák, že jsem se dal lapnout; neboť při krádeži záleží hlavně na tom, aby člověka nelapli.

Hraběnka. Příteli, vy jste hraběti velmi ukřivdil, když jste řekl, že vám odpustí k vůli vaší hezké manželce.

Šed. Inu, já si myslil, a lidé pravili, a ten mladý pán měl za to —

Hrabě. Jaký mladý pán?

Šed. Vlastně abych tak řekl, moje žena —

Baronka. Ubožák! strach ho připraví ještě o poslední zbytek rozumu.

Hraběnka. Upokojte se, příteli, tentokrát vás beru ve svou ochranu.

Šed. Zaplať Pánbůh, že paní hraběnka k vůli tomu hezkému panáčkovi —

Hrabě. Co chceš zas se svým hezkým panáčkem?

Hraběnka. Zpamatujte se!

Baronka. Nemluv jen takové hlouposti.

Šed. Ah tak, já myslil —

Baronka. Nejlépe bude, když všeho myšlení necháš.

Šed. Což já bych toho nechal, jen kdyby má žena —

Baronka. *Za tebe* myslila, ne?

Šed. Kdo ví, zdali teď *na mne* myslí.

Hraběnka. Můžete pochybovat? vždyť vás tak vřele miluje.

Šed. Že ano? No, tedy snad přece nešla na jahody.

Hraběnka. Blázníte! vždyť stojí u vás!

Šed. Ah tak, ona je tu u mne.

Hraběnka. Snad jí splácíte též stejnou láskou?

Šed. Všedního dne na to není ani času, ale v neděli, když přijde na stůl vepřová pečeně, předkládám jí nejpěknější kousky.

Baron (stranou). Jedu bych mu dal!

Hrabě (též tak). Uškrtil bych ho!

Hraběnka (taktéž). Musím ty pány trochu pozlobit. (Nahlas.) Nuže, příteli, buďte beze strachu; dnes má býti pro vás svátek. Obejměte hodně od srdce svou ženušku.

Šed. Svou ženu?

Hraběnka. Nu ano.

Šed. Tuto zde?

Hraběnka. Což jich máte víc než jednu?

Šed. (samolibě se směje). He, he he!

Hraběnka. Jistě že ona též vroucně vám odplatí.

Baronka (stranou). Pěkná domněnka.

Hraběnka (pohlédne kradmo na hraběte a barona). Jaké to kyselé tváře! (Nahlas.) Nu, bude-li to? Baruško, začni tedy ty.

Baronka. Já, milostivá paní?

Hraběnka. Ano, obejmi svého muže.

Baronka. Račte odpustit, já — já —.

Hrabě. Vždyť vidíš, milá Emilie, že se ti lidé stydí.

Baron. Obyčejný to pocit slušnosti.

Hrabě. Který je každému vrozen.

Baron. A jehož šetřiti třeba.

Hraběnka. Tak? myslíte, páni? Já ale trvám na tom, aby se objali v mé přítomnosti, leč by snad to obejmutí způsobilo divákům nějakou nelibost.

Hrabě. Ó myslíš-li to —

Baron (stranou). Počkej, zlomyslnice!

Hraběnka. Nuže tedy, ráda bych se o vaší lásce přesvědčila.

Šed. (k baronce). Nu, pojďte sem tedy, panáčku!

Hrabě. Panáčku! jaká to řeč?

Baronka (pro sebe). Mám skoro chuť se prozradit.

Šed. Nu, jaké dělá pán okolky?

Baron (stranou). Ona se za něj stydí.

Hraběnka. Baruško, co mám soudit o tvé panenské upejpavosti?

Baronka (poddá se nutnosti, stranou). Zamhouřím oči.

Šed. (notně ji políbí). He he he he!

Hraběnka. Hleďte, pane manžele, na tuto srdečnost! K vůli této manželské lásce promiňte mu jeho poklesek.

Hrabě. To nejde tak snadno. Na tvou přímluvu naložím s ním ovšem mírněji, avšak věc musí náležitě býti vyšetřena.

Hraběnka. Nu, vyšetřuj tedy.

Hrabě. Teď hned? Jest už pozdě; Tomáš je v lese na čekání.

Hraběnka. Což mají ti ubozí lidé ještě jednou cestu sem konat? mají teď za tmy domů se vrátit? a ke všemu se mi zdá, že tam prší.

Šed. Ano, prší tam hodně.

Hrabě. Nu, ať tu tedy nájemnice zůstane; on ale může jít domů a časně ráno se sem dostaví.

Hraběnka. Ona tu má zůstat samotna? Tomu asi sotva muž připustí.

Šed. Proč ne? tu zde nechám s Pánembohem!

Hraběnka. Důvěřujete tak pevně své manželce?

Šed. Inu, já vždycky říkám: lépe zachovat než oželet; a pomyslím-li na jahody —

Baronka. Ale ty nemáš myslit.

Šed. Ah tak!

Hraběnka. Ale nesluší se, abyste choť svou opustil. Kde má zůstat?

Hrabě. Vždyť může spát s tvou komornou.

Šed. Ta má spát s komornou? He he! Inu pro mne, bude-li s tím komorná spokojena.

Hraběnka. Ne, vy tu zůstanete oba. Nejlepším strážcem manželky jest manžel.

Šed. I čerti neviděli! dobře že mi paní hraběnka na to zpomněla. (Chce pryč.)

Hraběnka. Kam jdete?

Šed. Domů.

Hraběnka. Což neslyšíte? Je tu pro vás oba místa dost, můžete spát vedle v kulečníku. Ložnice má jest na blízku, nemáte se tedy čeho bát.

Hrabě (stranou). Rozumím.

Baron (též tak). To jsou muka!

Baronka (taktéž). Jaké to nesnáze!

Hraběnka. Ti dobří lidé jsou asi unaveni; snad abychom je nechali spolu o samotě.

Hrabě. Ovšem. Přeju ti příjemný spánek, Emilie; zahraju si ještě se štolbou v šachy.

Hraběnka. Ó ne, ne! pro nás není ještě tak pozdě, a máš-li chuť, zahrajem si společně v mém pokoji whist.

Hrabě (stranou). Proklatě! (Nahlas.) Jak se ti líbí.

Hraběnka (zavěsí se na jeho rámě). Pojďte za námi, pane štolbo! (Odejde s hrabětem.)

Baron. K službám, přijdu hned.

Baronka (stranou). Ten člověk mě zrakem probodá.

Baron (též tak). Nemohu se odloučit od toho roztomilého stvoření.

Šed. (zívá). Já mám míti čest ve hraběcím zámku spáti, a zatím mám doma čest —

Baronka. Hubu drž!

Šed. Jemu je snadno mluvit.

Baron. Milá ženuško, lituju vás srdečně.

Baronka. A proč?

Baron. Přetvařujte se jak chcete, vaše oko září duchaplně a žaluje pouze na skrovné vychování. Jak snadno byste se přiučila všemu, kdyby vás vyučovala ústa toho, jenž by vás miloval!

*

Baronka. Já pánovi nerozumím.

Baron. Vyznejte jen, že s tímto mužem nejste a nemůžete býti šťastna.

Baronka. Inu, člověk se musí podrobit osudu.

Šed. (stranou). Aha, ten se už chytá. He he he! ten se podiví.

Baron. Kdyby se vyskytl muž, počestný, zámožný muž, který by vás upřímně miloval a z tohoto očistce osvobodil?

Baronka. Snad na újmu mé cnosti?

Baron. Ah, tato starost činí vás ještě půvabnější. Nikoli, v nějčistším úmyslu.

Baronka. Ale jděte, vždyť jsem vdaná, pán si se mnou tropí žerty.

Baron. Nemohu ti zazlíti tvoje pochybnosti; ty mne neznáš. Škoda že musím teď ku proklaté hře. (Velmi živě ale tiše.) Ale smím opět přijíti, jakmile budu moci, je-li pravda? Do té chvíle snad tvůj nemotorný muž usne, a já bych ti mohl vyznat beze strachu — (Šeptá jí.)

Šed. (pro sebe). Ale proč jí to pan štolba šeptá? K vůli mně se nepotřebuje ostýchat, nejsem ani dost málo žárliv.

Výstup 5.

Hrabě. Předešlí.

Hrabě. Nu, co to znamená? Čekáme na pana štolbu už dlouho, a nemýlím-li se, hněvá se už má paní, že nás nechává čekat.

Baron. Už jdu. (Odcházeje tiše k baronce.) Zůstane tedy při tom. (Jde ke dveřím.)

Hrabě (mysle, že baron již odešel, přistoupí rychle k baronce a řekne tiše). Poslyš, milé dítě, nepotřebu-

ješ se ani uzamykat, zde v zámku je bezpečno, rozumíš?

Baronka. Spoléhám na svého muže.

Baron. Mám snad jít zase já pro pana hraběte?

Hrabě (stranou). Hrome, on je tu ještě! (Nahlas.) Hned! (K Šedivci.) Chceš-li pokojně spát, lehni si tu vedle na kulečník. (Odejde s baronem.)

Šed. To se může stát. Dobrou noc, mladý pane! (Chce do vedlejšího pokoje.)

Baronka. Nechoďte ani s místa!

Šed. A proč ne? *Vaší* nevinnosti tu nehrozí nebezpečí!

Baronka. Vy tu zůstanete, nebo všecko vyzradím.

Šed. I já si myslím, že mne beztoho té bryndy nezbavíte.

Baronka. Buďte jist, že se vám ani vlásek nezkřiví, za to ale musíte dělat vše co žádám.

Šed. A co tedy žádáte?

Baronka. Zůstanete zde, sednete tuhle do lenošky a můžete třeba spát.

Šed. S Pánembohem! (Počíná se svlékat, což baronka s počátku nespozoruje.)

Baronka (pro sebe). Toť něco neobyčejného, že sama musím žádat cizího muže, aby spal v mém pokoji. Je to arci jen starý sedlák, a pověst moje tím neutrpí; ale nebylo by lépe, abych už nyní škrabošku odložila a bratříčkovi se vysmála, i panu štolbovi? Ale právě ten štolba — zdá se, že by stálo za to, abych ho poznala blíže. Myslím, že jsem ho dojala; zdá se být citu plný a vzdělaný muž; kdyby to tak myslil s vyznáním svým opravdu, kdyby si mě byl co obyčejnou selku již zamiloval, to by bylo vítězství ženské marnivosti!

A nebezpečí při tom není — hezký muž — ale arci, není šlechticem, zásady mé se tomu příčí — a ochrání srdce mé. (Znenáhla obrátí se a spatří svlékajícího se Šedivce.) Šedivče, což jste se zbláznil?

Šed. Proč?

Baronka. Opovažujete se zde v mé přítomnosti se svlékat?

Šed. A proč ne?

Baronka. Nesluší se to!

Šed. Proč by se to neslušelo? vždyť jsme mužští.

Baronka. Nechť; také muži mého stavu jsou cudně vychováni.

Šed. I čerti neviděli! to bych vám mohl vypravovat příklady —

Baronka. Nic nechci slyšet, a hned se zas oblecte, nebo tu způsobím hřmot.

Šed. (obliká se zas). Nu, nu! Podivno! chce být za mou ženu považován a nechce ani mou noční čepici vidět. Milý bože, kdybych jen věděl, je-li ten druhý panáček doma také tak cudný.

Baronka. Pro toho můžete pokojně spát.

Šed. Aj, hleďme ale: kdyby všichni muži vždycky pokojně spali, nebylo by žádných nevěrných žen na světě.

Baronka. Trulante!

Šed. Až se jednou oženíte, (pohodlně se v lenošce usadí) přesvědčíte se o tom, co vám teď povídám, (zívá) neboť ženské — ano, ženské — inu, hezké jsou ovšem, ale nestojí všechny za nic, (počne dřímat) je to kočičí — plemeno, koči - čí. (Usne.)

Baronka. Které z obou pohlaví podvádí druhé více, to je ten velký proces, který asi zůstane vždy nerozhodnut. Toť ale jisto: *my* se podvádět jenom *naučily*, muži byli našimi mistry. — Ten

tu už chrápe! To bude příjemná noc. Však hle, tu jsou knihy, alespoň si zaženu dlouhou chvíli, pokud světlo vystačí. (Otevře jednu knihu.) „*Nouvelle de couverte, faite par une femme.*“ Dobrá, to bude snad zajímavé a zažene mi spaní. (Čte:) „*Depuis que le monde est monde, depuis* —“

Výstup 6.

Baron. Baronka. Šedivec spí.

Baron (tiše vejde, a když baronku po francouzsku čísti slyší, zastaví se v úžasu). Co to slyším?

Baronka (ulekne se). Bože, jsem prozrazena!

Baron. Baruška čte francouzsky?

Baronka. Prosím tisíckrát za odpuštění, že jsem se opovážila; já sloužila asi čtvrt leta u modistky ve městě, a tu jsem několik francouzských slov pochytila.

Baron. Podvádíš mě! máš dobré vychování, ač nechápu ještě, jak se to shoduje s tvým stavem. Však to lhostejné, ty's krásná, dobrá, duchaplná a vzdělaná — co bych mohl více žádat?

Baronka. A co ode mne chcete?

Baron. Srdce tvé, tvou lásku!

Baronka. Eh což, já jsem poctivá žena.

Baron. Baruško, já jsem přišel, abych s tebou beze svědků promluvil, abych ti celé své srdce odhalil.

Baronka. To snad budu muset svého muže zbudit?

Baron. Prosím tě, nech ho spát. Ó já bych přál, aby spal na věky!

Baronka. Snad nemyslíte na jeho smrt?

Baron. Vždyť je dosti stár.

Baronka. Čím jsem vám ublížila, že mě chcete hned po svatbě vdovou učinit?

Baron. Proklatá svatba! Poslyš, Baruško, já jsem už vdovcem.

Baronka. To mi je líto.

Baron. Já ti ale povídám, že toho nelituji.

Baronka. Hleďme, takoví jsou ti muži!

Baron. Volba mé první ženy vypadla pro mne nešťastně. Když zemřela, nechtěl jsem se již oženit. Ale brzy jsem pocítil, že láska *dobré* ženy mě oblažit může. Poněvadž jsem při prvním sňatku dlouho se rozmýšlel a rozvažoval, uzavřel jsem, že při druhé volbě budu jednati zcela bez rozvahy a beze všech ohledů; pouze hlas srdce mě má vésti. Tu jsem poznal tebe, a srdce mé praví: tu nebo žádnou!

Baronka. Ale milý pane, to byste se mohl šeredně ošidit.

Baron. Spíše ošidí rozvážný rozum nežli vřelého srdce hlas. Zkrátka, Baruško, když jsem tě spatřil, tu mi bylo, jako by tě mé srdce dávno bylo znalo, ačkoli jsme se viděli poprvé — a tu se to ve mně mocně ozvalo: ta bude mou ženou!

Baronka. Ó velká čest pro mne; ale v naší vsi to nepůjde, tam smí žena mít jen jednoho muže.

Baron. Ale což kdyby mi tě starý přenechal, neměla bys ničeho proti tomu?

Baronka. Ah, pán je pro mne příliš vznešený.

Baron. Ty budeš okrasou každého stavu. Dejme tomu, že bych byl vznešeným, bohat jsem také, ale těmi věcmi nechci tě lákat, aniž chci porovnávati své mládí, svou postavu a tvářnost se starým Šedivcem; jen o své vřelé lásce chci mluvit, kterou dokážu nejlépe tím, když ti řeknu, že jsem mezi tisíci tebe jedinou si zvolil.

Baronka. Ale kdyby to slyšel můj starý!

Baron. Ať to slyší. Dovol mi jen, abych s ním promluvil; řekni, že proti nabídnutí mému nečiníš námitky.

Baronka (stranou). Ten mě uvádí ve hroznou nesnáz. To je trestem mé marnivosti.

Baron. Mlčíš? rozmýšlíš se?

Baronka. Myslím si, že bych bláznila, kdybych mohla věřit, že se ze prosté selky může státi vzácná dáma.

Baron. Jestliže však přec — ale ticho, někdo se blíží.

Baronka. Tu to máme! co teď lidé řeknou? Můj muž chrápe, a pan Štolba je tu se mnou samoten.

Baron. Upokoj se, je to nejspíše sluha, který tu zahlídl světlo.

Baronka. Ale ani sluha si o mně nic zlého myslit nesmí.

Baron. Máš pravdu, také mně jest pověst tvá již posvátnou. Však on se tu dlouho nezdrží, zatím se skryju zde v kulečníku. (Odejde stranou.)

Baronka. Myslí to opravdu! toť lichotné vítězství! Skoro bych si přála, abych byla, čím se býti zdám. Mně je tak, jako bych s oděvem byla též odložila smýšlení své. Musím se mít na pozoru a nesmím ten žertík přes míru provádět; neboť ten muž zasluhuje věru úcty a snad i něco více.

Výstup 7.

Hrabě. Baronka. Baron skryt. *Šedivec* spí.

Hrabě. Tu jsem zase, krásná paničko, uklouzl jsem. Teď si pohovoříme, ale tiše — má paní je na blízku.

Baronka. Tedy, pane hrabě, raději nebudem hovořit.

Hrabě. Dobře máš! tvůj muž spí, budem se tedy tiše líbat.

Baronka. Líbat? chraň Bůh! to by způsobilo hluk, protože bych křičela.

Hrabě. Ale když ti ústa líbáním zavru — (Chce ji obejmout.)

Baronka (uklouzne mu a třese Šedivcem). Hej, starý!

Hrabě. Ale co to děláš, Baruško?

Baronka. Starý, vstávej!

Šed. (ospale). Nu, co se děje?

Baronka. Pan hrabě mě chce líbat.

Šed. (zavře zas oči). I s Pánembohem!

Baronka. Což neslyšíš? pan hrabě chce líbati tvou ženu!

Šed. (lekne se, vyvalí oči). Mou ženu! ah tak! ať to jde k duhu, vzácný pane! (Usne zas.)

Hrabě. Nu, tu vidíš, s tím špalkem není řeči, on mi to sám dovolil.

Baronka. Dovolil? Kdybych tak byla jabloní v zahradě; ale já nejsem strom, a hubičky mé nejsou jablka.

Hrabě. Ale prosím tě, považ jenom ten rozdíl mezi mužem svým a mnou; nechtěla bys raději mě líbat než jeho?

Baronka. Paní hraběnka je desetkrát hezčí než já.

Hrabě. Nech teď paní hraběnku spát. Zkrátka, ty's hezká, já tě mám rád, a tvůj muž řekl: s Pánembohem!

Baronka. Nu, když si to vlastně rozložím —

Hrabě. Je-li pravda, musíš sama uznat, že se nemusíš zdráhat?

Baronka. Jen ještě maličkost. (Blíží se k pokoji hraběnčinu.)

Hrabě. Co chceš dělat?

Baronka. Chci tuhle zaklepat.

Hrabě. Třeštíš?

Baronka. Ráda bych věděla, řekne-li paní hraběnka také: s Pánembohem!

Hrabě (zastoupí jí cestu). Baruško, nezlob mě už, zapomeň si na srnce. Nechceš-li, abych vyhnal tvého muže z nájmu, nezpouzej se.

Baronka. Ale pan hrabě nebude svou milost prodávat?

Hrabě. Nemohu jinak, a uvidíš, že nejsem příliš drahý. Tvůj muž dostane zase svou ručnici, bude moci střílet jak bude chtít, ale za každého srnce, za každého zajíce chci hubičku.

Baronka. Od mého muže? ó to on rád svolí.

Hrabě. Tropíš se mnou žerty; musím tedy začít do opravdy.

Baronka. Budu křičet —

Hrabě. Můžeš-li. (Násilně ji políbí, ona se zpouzí, vytrhne se a padne Šedivcovi do klína; ten se probudí a nemůže pochopit, co se děje.)

Baron (rychle vystoupí). To si zapovídám, pane hrabě!

Hrabě. U čerta! pan štolba je tu také? ta cnostná ženuška nebyla samotna? měla tu už milovníka schovaného?

Baron. Když jsem se večer zmínil o pověsti, která o vás koluje, nazval jste to pomluvou a přisahal jste, že to proti zásadám vašim stíhat hezká děvčata neb dokonce ženy.

Hrabě. A kdybych měl někdy chuť jednati *proti* svým zásadám, co by bylo panu štolbovi do toho?

Baron. Doufám, že každé jiné vysvětlení je zbytečné, řeknu-li, že jsem si zvolil Barušku za manželku.

Hrabě. Za manželku? skutečně? ale ona je už provdána.

Baron. Tu překážku dovedu odstranit.

Hrabě. Tak? (Paroduje ho.) Když jsem večer zmínil se o možnosti unešení ženy jiného, tvrdil jste, že to proti vašim zásadám.

Baron (v nesnázi). Dovolte, to bylo — ano, to byla řeč jen o damách.

Hrabě. Selka nebo dáma, mají-li platit zásady, snad uznáte, že v tom nemůže býti rozdílu.

Výstup 8.

Hraběnka. Předešlí.

Hraběnka (v nočním oděvu s lampou v ruce). To jsem si myslila. — Pánové, co zde děláte? Víte-li, že hlasitý hovor váš probudil mě z prvního spánku?

Hrabě (na rozpacích). Je mi líto, Emilie —

Baron. Prosím tisíckrát za odpuštění, milostivá paní.

Hraběnka. Jednomu spustí se z nosu krev a opustí partii whistu, druhého rozbolí hlava a nechce se mu do piquetů; já měla za to, že oba pacienti šli do postele, a oni zatím straší o půl noci v mé předsíni. Myslím, že se to nesluší.

Hrabě. Napadla nám ještě chuť na partii kulečníku.

Hraběnka. Tak? ale dáte-li se do hry, může to trvati dlouho, a ubohá paní nájemnice by se nevyspala. Lépe bude, když ji vezmu do svého pokoje; může si tam lehnout na pohovku.

Hrabě. Ale vždyť nemusíme hrát a půjdeme pryč.

Hraběnka. Nikoli, nechci pánům v ničem překážet. Pojď, Baruško, půjdeš se mnou snad ráda?

Baronka. Ó velmi ráda!

Hraběnka. Hrajte tedy, pánové, hrajte s Pánembohem jak dlouho chcete. (Odejde s baronkou.)

Šed. (pro sebe). I čerti neviděli! ona si panáčka odvedla! Inu pro mne! (Usne zas.)

Hrabě. Nu, pane bratře, teď jsme oba napáleni.

Baron. Já ne; mé záměry jsou poctivy.

Hrabě. Myslíš to opravdu?

Baron. Zajisté.

Hrabě. Ale má sestra?

Baron. Však ona dostane jiného.

Hrabě. A úsudky světa —

Baron. Své štěstí cením výše.

Hrabě. A tvé zásady —

Baron. Toť zvláštní výčitka z tvých úst. Upustím-li od svých zásad, budu zároveň hledět napraviti to; ty však —

Hrabě. Rozumím. Kdo se omlouvá, najde vždy dosti důvodů. Dobrou noc, nechci vytrhovat, neboť mám za to, že máš ještě tady s tím chrápalem mnoho vyjednávat. (Odejde.)

Baron. Má ovšem pravdu; počínám ten krok s jakýmsi vnitřním odporem, a to nic dobrého neznamená. Ale musím, a kdybych věřil pověrám, myslil bych, že mi ta žena učarovala, že mi dala nápoj lásky. (Budí Šedivce.) Hej, starý!

Šed. Co dobrého?

Baron. Vstaňte! mám s vámi cosi důležitého vyjednat.

Šed. O půl noci?

Baron. Učiním vám návrh; svolíte-li, ručím vám, že nejen ve dvorci zůstanete, ale vyděláte si ještě mimo to tisíc zlatých.

Šed.—Tisíc zlatých? I vida!

Baron. Chcete mi přenechati svou ženu?

Šed. Svou ženu? I to to! Co by dělal pán s mou ženou?

Baron. Chci si ji vzít.

Šed. Pán si ji chce vzít? Vždyť jsem si ji vzal už já.

Baron. Bohužel, to vím, ale musíte se s ní dát rozvést.

Šed. Proč? vždyť ji mám dost rád.

Baron. Nebudete mít radši tisíc zlatých?

Šed. Tisíc zlatých? (Přemýšlí.) Ne, pane štolbo, tisíc zlatých nebudu mít radši.

Baron. Ale dva tisíce?

Šed. Dva tisíce? I čerti neviděli! toť mnoho peněz. (Přemýšlí.) Ale je to roztomilá ženuška. Ne, pane štolbo, ani dva tisíce nebudu mít radši.

Baron. Tedy pět tisíc!

Šed. Pět tisíc! Hrome! myslíte to opravdu?

Baron. Na mou čest!

Šed. A nebudou duchovní a světské vrchnosti proti tomu?

Baron. O to se postarají advokáti.

Šed. Inu, nebude-li ona proti tomu —

Baron. Musíte ji k tomu přemluvit.

Šed. To půjde těžko, ona mě má nelidský ráda. Jsme spolu teprva tři dni, i myslím si, abychom s tím prodejem ještě asi rok nebo dva počkali, až jeden druhého omrzíme.

Baron. Hlupáku, zítra nebo nikdy!

Šed. Nu, já pokusím se o to.

Baron. Zítra časně ráno.

Šed. Ano, časně ráno. Ale uvidíte, že nebude chtít.

Baron. *Bude* chtít; už jsme tak napolo umluveni.

Šed. Tak? I čerti neviděli!

Baron. Rozmysli si to dobře; za pět tisíc zlatých si můžeš koupit pěkný statek, a ženských je na světě hojnost. (Odejde.)

Šed. (sám). Což se mi to zdálo? (Tahá se za nos.) Ne, vždyť bdím. Podivno! kdy a kde se panu štolbovi má žena zalíbila? — No, jdou-li ženy tak dobře na odbyt, mohl bych být za několik let bohatým pánem. Budu si brát jednu za druhou a vždy ji zas prodám. — Raději půjdu hned domů a přivedu Barušku; je tam sice tma jako v pytli, ale za pět tisíc zlatých může sebou člověk několikráte do bláta fleknout, a beztoho jsem slíbil, že časně ráno ji odevzdám. Ale padne-li přede mnou na kolena a pro Boha prosit bude, abych si ji nechal? mám tak měkké srdce — hm, hm! E co! musí pryč! neměla beztoho ani krejcaru věna. A což nechtěla jíti včera s tím mladým všetečkou na jahody? Prodám ji! (Chce jít.) Kde ale je ten mladý panáček? Ah tak, ten šel s paní hraběnkou. He, he, he! co mi do toho! Dobrou noc! (Odejde.)

(Opona spadne.)

Jednání třetí.

Táž dekorace. Jitro.

Výstup 1.

Šedivec. Anetka, Baruška; obě mají ruce svázány.

Šed. (strčí Anetku a Barušku do vnitř). Jen sem! tisíc ďáblů! a ani necekejte, nebo vám oběma hlavy useknu!

Bar. Milý muži, nečiň to, vždyť musí *jedna* hlava v domě zůstat.

Šed. Co? ještě odmlouváš? myslíš, já že nemám hlavu?

Bar. Ach ano, máš a k tomu ještě hodně tvrdou.

Šed. To slovo ti vnuknul Bůh, ty plevo! ty ponravo! ty housenko! ty ďábelské šídlo!

Bar. Děkuj Bohu, že mám ruce svázány, vyškrábala bych ti oči.

Šed. Protože viděly tuze mnoho, co?

Bar. Muž nemá všecko vidět, co žena dělá.

Šed. Tu se podívejme na tu lehkou kavalerii! Dřív byla počestnou, tichou holkou; tři dni je ženou a má čerta v těle! Pánbůh s námi!

Anetka. Vaše manželka má pravdu.

Šed. Tak? panáček chce také ještě do toho mluvit?

Anetka. Tak ukrutné nakládání nenajde člověk ani mezi Hotentoty!

Šed. Ah což! Hotentoti jsou mahomedáni, já jsem dobrý křesťan, a když mě čelo svrbí, neznám žertovat.

Anetka. Co mi je do vašeho čela? Rozvažte mě, nebo se dám do křiku. Pojďte! zde jsme už v zámku; odtud vám neuteku.

Šed. Dobrá; z tohoto zámku vede cesta zrovna k šibenici, rozuměl panáček?

Anetka. To uvidíme; teď mě ale rozvažte.

Šed. Dříve vás prohledám, nemáte-li při sobě zbraň. (Prohledává jí kapsy.) Aj hleďme, nůžky, a pořádně špičaté! Aha, panáček mě chtěl od zadu probodnout?

Anetka. Ty malé nůžky do vašich širokých zad, co by to pomohlo?

Šed. (hledá dále). Klubko s jehlami — jehelníček! samé vražedné nástroje. — Aha, také psaníčko; však já umím číst, panáčku. (Čte pracně nápis.) „Slečně Anně Vrabčíkové —" Slyšíš, Baruško? má v kapse zamilované psaníčko, chodí za jakousi Vrabčíkovou.

Bar. Co mi do toho?

Šed. Rozvážu ho, ale pokusí-li se utéci —

Anetka. Nebojte se; nehnu se s místa, pokud mi pán můj nezjedná satisfakci.

Šed. Jeho pán! To je také čistý ptáček. Kdyby pan hrabě věděl, co já vím — (Rozváže Anetku, ona pak Barušku.)

Anetka. Pan hrabě má zvědět, že jste osel.

Šed. Já osel? I čerti neviděli! Poslouchejte, panáčku, má žena mi sice může časem říci, že jsem osel, ale od takového všetečky, jako jste vy, to netrpím. A proč jsem osel?

Anetka. Protože děláte tolik křiku pro nic za nic.

Šed. Pro nic za nic? I čerti neviděli! Já přijdu po půlnoci domů —

Anetka. Kdo má mladou hezkou žínku, nemá chodit domů po půlnoci.

Šed. V ložnici čirá tma, hmatám oběma rukama, natáhnu je a chopím do každé ruky hlavu. To není nic? dvě hlavy místo jedné? co? to není nic?

Anetka. Ne, pravím, to není nic.

Bar. Pro takovou maličkost počestnou ženu stíhat! (Pláče.)

Šed. Dvě hlavy za jednu, to je u ní maličkost! Saprmente!

Bar. A kdyby jich bylo deset, jsem přece nevinna.

Anetka. To mohu dosvědčit.

Šed. Tak? Nu ovšem, když *vy* to můžete dokázat! he he he!

Anetka. Na mou čest!

Šed. Ale ne na *mou* čest! tu vzal už čert! Kdybych byl měl svou ručnici, byl bych vám oběma na místě svíce života zhasil.

Anetka. Venku bylo tak zima, byl jsem celý zkřehlý!

Bar. Vždyť je to ještě pouhé dítě.

Šed. O ty křižovatý pavouku! ty veverko! Jsou to tvé zásady? je to ta věrnost, kterou se vychloubáš?

Bar. Věrnost má je neporušena.

Anetka. Mohu na to přisahat!

Šed. Takovému chlapci dá přednost přede mnou! Byl bych tě zašil do pytle a hodil do potoka, kdyby nebyl pan štolba takový blázen, že si tě chce vzít.

Bar. (diví se). Pan štolba že si mě chce vzít?

Šed. Arci, ty kosinko! Ať proti tomu ani slova nepromluvíš, sic tě hodím do potoka.

Bar. I což, já jsem spokojena, jen když se tě zbavím, ty starý hastroši!

Šed. I čerti neviděli! Teď je s námi konec.

Bar. Ale já nechápu —

Šed. A což chápu já? Pan štolba je věru hloupější než já, zaplatí mi pět tisíc zlatých, abych se dal s tebou rozvést, he he he! Já bych to byl udělal zadarmo.

Bar. Pět tisíc za mne dá? To je roztomilý pán!

Šed. Kdyby věděl co já vím, neudělal by to, ty bazilišku! Zatím jdi tu vedle do pokoje, a vy také, panáčku! Musím tu smlouvu skončiti dřív než vás uvidí pan štolba pospolu, sice by ho to zmrzelo. Marš tam, až vás zavolám, (k Barušce) tebe k svatbě!

Bar. Díky Bohu!

Šed. A panáčka na šibenici!

Anetka. Ha ha ha! (Odejde s Baruškou.)

Šed. (sám). Jen se směj, holobrádku! Vlastně ale může se snadno smát; vždyť nesmím ani panu štolbovi prozradit, že mu bylo venku zima, a že ho Baruška z útrpnosti do domu pozvala. Dobrý kramář nesmí své zboži hanět, a když si to řádně předložím, co mi je do toho? V tu chvíli, když jsem ji panu štolbovi přislíbil, nebyla už mojí ženou, a když jsem pak přišel domů a hlavu její nahmatal, byla to už dávno hlava paní štolbové; následovně neutrpěla moje čest, nýbrž čest páně štolbova Ale on o tom ani slova neví, a já bych byl blázen, abych mu to řekl. Zkrátka, prodám mu zajíce v pytli a tomu holobrádkovi dám ve vší tichosti uklouznout.

*

Výstup 2.

Baron. Šedivec. Později *Baruška.*

Baron. Nuže tedy, rozmyslil jste si to?

Šed. Všecko je v pořádku.

Baron. Mluvil jste se svou ženou?

Šed. Arci.

Baron. A ona svoluje?

Šed. Klade si to za velkou čest.

Baron. Mluvte, co řekla?

Šed. Inu, pravila, že já Šedivec bych jí byl milejší, a že jí bude srdce krvácet; ale když to jináč nejde, a když jí pan štolba koupí pěkné svatební šaty —

Baron. Blázne, to jistě neřekla.

Šed. Tedy si to alespoň myslila, neboť slýchám od jakživa, že každá ženská myslí nejprvé na svatební šaty, když se má vdávat.

Baron. Kde je? musím s ní sám mluvit.

Šed. Tu vedle. Ale těch pět tisíc —

Baron. Jsou připraveny.

Šed. A dvorec —

Baron. Zůstanete v něm.

Šed. (otevře dvéře). Nu, Baruško, pojď sem, pan ženich je už zde.

Bar. (zakrývajíc si tvář zástěrkou, vstoupí).

Šed. Nu, jen se nestyď. (Tiše.) Včera večer sis měla obličej zakryti.

Baron. Ne, Baruško, stydět se nemusíš; vyznej upřímně, že mně přeješ, že si žádáš mou býti.

Bar. (nechá zástěrku padnout a pokloní se). Když ráčíte poroučet —

Baron. U čerta, co je to?

Šed. (stranou). Mně se zdá, že jí vidí na nose, co se stalo.

Baron. Šedivče, je tohle vaše žena?
Šed. Bodejť.
Baron. Což máte dvě?
Šed. I chraň bůh! vždyť nejsem Turek.
Baron. Ale to není ta, kterou jste sem včera přivedl?
Šed. Ne, ta to není.
Baron. A kde je?
Šed. Vždyť byl pan štolba při tom, když si ji paní hraběnka odvedla do svého pokoje.
Baron. A je tam posud?
Šed. He he he! mně se zdá.
Baron. Ale proč mně přivádíte jinou?
Šed. Což není také hezká?
Baron. Ať si, ale já chci tu druhou.
Šed. Smím-li vám radit, vezměte si raději tuhle; ta vyniká nad tu druhou dobrými vlastnostmi, zkrátka ta druhá nic pro vás není.
Baron. U všech čertů, proč ne? vysvětlete mi to!
Šed. I člověk o tom nerad mluví; ale neprozradíte-li mě, sice by povstal v zámku pekelný rámus —
Baron. Co to znamená?
Šed. (tajemně). Ta druhá není ani ženskou.
Baron. Ne ženskou? a co tedy je?
Šed. Inu, není-li ženskou, musí být mužským.
Baron. Mužským?
Šed. Jistotně.
Baron. A je v ložnici mé sestry?
Šed. }
Bar. } (žasnou). Jeho sestra?
Šed. A to asi nebude pravda! což má pán zde v zámku sestru?
Baron. Smrt a zkáza! kdo je ten mladík?
Šed. To nevím; ale svedl-li sestru pana štolby, bude to dítě satanášovo.

Baron. Proč jste ho sem přivedl? proč v ženském oděvu? Však teď nechci nic slyšet; jsem tak pobouřen, že bych vám ani nerozuměl; dřív se musím přesvědčit o hlavní věci. Pryč, ťulpase! tuhle ke kulečníku, a nehněte se s místa, pokud vás nezavoláme.

Šed. (škrábe se za uchem). O běda! (Chce odejít.)

Bar. Šedivče, musím si tě nechat?

Šed. Nechce-li pan štolba býti bláznem —

Bar. Tedy se musím starým bláznem spokojit?

Šed. (hrozí). Ty! (Oba odejdou.)

Baron (sám). Toť hrozno! nepochopitelno! nemožno! — Hm, a proč nemožno? Vězí-li v tom nějaká lest, tedy je má sestra nevinna, oklamána jako my všichni. Ale ten nestydatec, který se opovážil do její ložnice, musí být potrestán! Toť strašné, poskvrniti tak neporušenou pověst ctěné paní, a čím více o tom přemýšlím, tím spíše se mi to zdá být pravdě podobnější. Selkou ten tajemný tvor nebyl, vždyť četl francouzsky; stavěl se tak prostým, ale já pozoroval dobře jeho bystré oko. Patrně tu provádí podvod hanebnou hru. Bože, až to zví má sestra! Aha, tu je!

Výstup 3.

Baronka. Baron.

Baronka. Dobré jitro, pane štolbo!

Baron (pozoruje ji). Dobré jitro, krásná Baruško.

Baronka. Proč si mě tak prohlížíte?

Baron (obejde ji a nedůvěřivě na ni pohlíží). Pamatuješ se ještě na náš včerejší hovor?

Baronka. Sotva.

Baron. Máš tak krátkou pamět?

Baronka. Jisté věci ani v pamět si nevštípím.

Baron. Myslil bych, že to nemůže býti mladé, hezké ženě lhostejno, když ví, že vnady její tak mocně účinkujou.

Baronka. Ach, mám muže.

Baron. Tak? a máš ho už dávno?

Baronka. Jak se může pán tak tázat? Vždyť dobře víte, že jsem teprva tři dni vdána.

Baron. Tři dni? tedy ne teprv od včerejšího večera?

Baronka. Pan štolba zapomněl, že můj muž zastřelil srnce, a že jsem včera večer přišla za něj prosit.

Baron. A víš, že's věnovala svou laskavost nevděčníku?

Baronka. Aj, kterak to?

Baron. On tě zapírá.

Baronka. Mne?

Baron. Praví, že má ještě jinou ženu.

Baronka. To by bylo ošklivé! (Stranou.) Jistě ten starý žvastal.

Baron. Nepozorovala's, že je časem pomaten?

Baronka. Inu, když se člověk jeho věku ožení s mladou ženskou, je vždycky trochu ztřeštěn.

Baron. Ale přece ne tak, aby považoval ženskou za mužského.

Baronka (stranou). Běda!

Baron. Považ jen, opovažuje se tvrdit — (chopí ji za ruku a pevně jí ve tvář hledí) že jsi mužský.

Baronka. To se musel jistě zbláznit.

Baron. Ale ty se zdáš být na rozpacích.

Baronka. Ach, milý pane, když má žena hloupého muže, bývá často na rozpacích.

Baron. Jsi tedy skutečně ženou?

Baronka. Čím bych mohla být?

Baron. Dejž Bůh, abys pravdu mluvila, přeju si toho.

Baronka. A co byste dělal, kdybych byl mladým panáčkem?

Baron. Zavraždil bych tě na místě.

Baronka. Brrr! a proč?

Baron. Že jsi *se mnou* komedii zahrála, odpustil bych ti —

Baronka. Tuze velkomyslně!

Baron. Ale že's poskvrnila čest hraběnčinu, za to bys musela umřít.

Baronka. O neračte se strachovat. Čest paní hraběnky jest u mne tak jista jako v klášteře.

Baron. Čím déle na tě hledím, tím více mizí mé podezření.

Baronka. Ale jaká to příčina, ctěný pane štolbo, že se paní hraběnky tak velice ujímáte?

Baron. To má důležité příčiny.

Baronka. Které lze snadno uhodnout.

Baron. To sotva.

Baronka. Víte-li, že vřelý váš soucit spíše její pověst zakalit může než hloupé žvastání mého Šedivce?

Baron. Čeho by snad mohl svět se domýšlet, vyvrací moje láska k tobě.

Baronka. Oh, toto vyvrácení není tuze věrohodné, mužští mají příliš široké srdce.

Baron. Ty mi neuklouzneš. Jsi-li žena, musíš být mou!

Baronka. Že musím?

Baron. Odkoupil jsem tě muži tvému.

Baronka. Skutečně? snad jako dýmku nebo tabatěrku? Smím se tázat jak draho?

Baron. Velmi lacino, jsi-li tím, zač tě vydávají oči tvé.

Baronka. Ženská jsem skutečně, pane, však žádné zboží, kterým se dle libosti kramaří!

Baron. Kdož by o tom pochyboval? Chtěl jsem odkoupit jen práva tvého muže, nikoli tvé svolení; to očekávám jen od tebe co dárek lásky. (Otevře dvéře u pokoje s kulečníkem.) Pojďte ven, Šedivče!

Výstup 4.

Šedivec. Předešlí. Později *hraběnka.*

Baron. Dosvědčte mně, že jste se vzdal všech svých nároků.

Šed. Za pět tisíc zlatých; to je v pořádku.

Baronka. Pět tisíc! skutečně, mnoho peněz.

Baron. A kdybych měl dát celé jmění své, s radostí je obětuji pro tebe.

Baronka (stranou). Ten člověk se vtírá mocně do mého srdce! (Nahlas k Šedivci.) A ty, nevěrníku, můžeš mě zamítnout za bídný peníz?

Šed. Vždyť nebyla řeč o vás, mladý pane, nýbrž o mé ženě.

Baron. Již zase to zpropadené slovo! Teď vyznejte bez okolků: proč nazýváte tuto ženu mladým pánem?

Šed. I čerti neviděli! nepřijel včera ten mladý panáček ještě s druhým mladíkem k mému stavení? nejsou posud jeho koně v mé stáji? nejsou tohle šaty mé ženy?

Baronka. Nevděčníku!

Šed. Můžete zapřít, že visí váš svrchník a kulatý klobouk posud v mé světnici u postele? A pak jeho proklatý kamarád!

Baron (v největším napnutí). Mluví pravdu?

Baronka (hněvivě). Nu ano, mluví pravdu.

Baron. Hrom a peklo! (Vytasí myslivecký tesák.)

Baronka (rychle k baronovi). Odstraňte toho člověka a dovíte se všeho.

Baron. Zlostí se ani neznám! (K Šedivci.) Kliďte se tudy! (Ukazuje ke kulečníku.)

Šed. Prosím, pane štolbo, probodnete-li tohoto mladého pána, učiňte to také tomu druhému. (Odejde.)

Baron. Nuže, co uslyším?

Baronka. Že nejsem žena nájemníkova, je pravda; že jsem přijela v mužském obleku, je rovněž pravda; že ale přes to vše mám přece čest být ženskou, jest pravda také. Proto zastrčte jen svůj smrtící nástroj. (Citlivě.) O něžné vaší péči neopomenu paní hraběnku zpravit.

Baron. Již opět volně dýchám.

Baronka. Jelikož jest mé tajemství napolo vyzrazeno, musím vám je svěřit úplně; prozatím však, aby nebyl pokažen můj žert, prosím za mlčelivost. Věztež tedy, že jsem baronka Věženská, sestra hraběte.

Baron (příjemě překvapen). Jak? co? je-li možná?

Baronka. Z dobrých příčin přeju si ještě zůstati nepoznána, a proto prosím snažně —

Baron. Vy sestrou hraběte! Tedy neprovdána? Díky Bohu! neporuším tedy žádnou povinnost, nebudu svým zásadám nevěren, když znova o vaši ruku se ucházeti budu.

Baronka. Vy třeštíte, pane štolbo! Rozuměl jste mi? jsem sestrou vašeho *pána!*

Barón. Ano, krásná paní, rozuměl jsem vám — mého *pána.* A kdyby jím byl skutečně, měl by pouhý předsudek zničiti štěstí mého života? Já věnoval své srdce selce beze všech ohledů na stav a poměry, odplaťte mi rovněž tak, nezavrhujte muže stavu měšťanského!

Baronka (pomatena). Pane štolbo, nevím —

Baron (stranou). Je dojata, ó jaké to vítězství, kdybych ji získal v tomto přestrojení. (Nahlas.)

Znám celou vaši historii, šlechetná paní. Provdala jste se za váženého šlechtice ze staré rodiny, však nebyla jste šťastna! Se mnou však jistě štěstí dojdete! Nejsem sice šlechticem, však počestným mužem, kterýž nezatoužil po vás z pouhé ješitnosti, kterýž vás zvolil za choť v tomto skromném oděvu, a také by vás byl zvolil, kdybyste se byla v žebrácké haleně objevila. (Chopí ji za ruku.)

Baronka. Prosím vás, co chcete počít? Moje poměry, mé zásady — (Nadarmo se snaží vymknouti se.)

Baron. Proti tomu nemohu arci nic uvádět než lásku svou a nejhlubší přesvědčení, že jsme pro sebe stvořeni. (Poklekne a přitiskne ruku její na své rty.)

Baronka (jemně se zpouzí). Nikoli, ne!

Hraběnka (ze svého pokoje). Co je to?

Baron (vyskočí).

Baronka (stranou). Díky Bohu, jsem zachráněna!

Hraběnka. Ve své předsíni si takové sceny zapovídám, pane štolbo! Právě přivezl sedlář můj nový kočár, chci se na něj podívat, doprovoďte mě. A ty, mé dítě, vyhledej svého muže, jdi s ním domů a chraň se (pohlédne na barona) pokušení nesvědomitých mužů. (Odejde prostředkem.)

Baron (tiše k baronce, odcházeje za hraběnkou). Budu ještě mlčet, protože tak chcete. (Odejde.)

Baronka (sama). Skoro se mi zdá, že je paní švakrová méně hrda než citliva? a ten štolba, který byl skoro bez sebe, když se domníval, že se k ní vloudil mladý pán — aj, aj, snad dokonce žárlivost s obou stran? Ubohý bratr! Však dobře tak na něj — ale já — proč ten nebezpečný člověk *mě* pronásleduje? proč přivádí mě v odpor s sebou samou? Činí to skutečně? Ach! Probůh, paní baronko! kdyby ten povzdech byl někdo slyšel, styděla bych se k smrti před svou komornou.

Výstup 5.

Hrabě. Baronka. Později *hraběnka* a *baron.*

Hrabě. Aj, krásná Baruško, jsi konečně samotna? Kde je tvůj muž? čert ho vezmi! Ale chraň se štolby! — Moje paní je na tebe žárliva, ale to nic nedělá; teď se honem umluvíme, kdy a kde bychom mohli příště spolu beze svědků mluvit.

Baronka. Příležitosti k tomu budeme míti příště dost, pane hrabě, ale vsadila bych se, že jí zřídka kdy použijete.

Hrabě. To bys prohrála, neboť jsem do tebe hrozně zamilován.

Baronka. Řeknu jen slovo, a láska vaše hned ochladne.

Hrabě. Dříve ale než to slovo vyřkneš, chci aspoň dokázat, jak byla vřelá. (Chce ji obejmout.)

Baronka. Násilně ne, pane hrabě; dáte-li mi ale dobré slovo, políbím vás dobrovolně.

Hrabě. Milá, sladká Baruško! dal bych ti nejlepší slova na světě.

Baronka. A já si budu myslit, že líbám svého bratra.

Hrabě. Mysli si co chceš, jen líbej.

Baronka (padne mu v náruč). Od srdce ráda!

Hraběnka (vejde s baronem). Ha!

Hrabě (uskočí). Ďáble!

Hraběnka. Výborně, pane hrabě!

Hrabě. Jen žert, milá Emilie.

Hraběnka. Vaše žerty mě připraví o rozum! A ty, nestydatá, sama jsi k němu běžela?

Baronka. Ano, to jsem učinila.

Hraběnka. Jdi mi s očí! Měla jsem tě za počestnou ženu, nevěděla jsem, žeby se dovedla selka tak přetvařovat.

Baronka (s komickým povzdechem). Jsme všechny dcery Eviny.

Hraběnka. Co? opovažuješ se žertovat se mnou? A vy to můžete trpět, pane manželе?

Baron. Upokojte se, milostivá paní —

Hraběnka. Mlčte, také vám ta kreatura hlavu pomátla, také vy jste pozbyl mé přízně.

Hrabě (stranou). Silná bouřka!

Baron. Aspoň vás mohu upokojit o panu hraběti. On jest nevinen.

Hraběnka (trpce se směje). Nevinen!

Hrabě (stranou). Jsem žádostiv, kterak to dokáže.

Baron. Dovolí-li mně Baruška mluvit —

Hraběnka. Ta zde nemá co dovolovat.

Baronka. Mluvte, pane štolbo.

Baron. Ona jest jeho *sestrou!*

Hrabě.
Hraběnka. } Jak? co?

Baronka. Ano, jeho sestrou.

Hraběnka (vroucně ji obejme). Je-li možno? Ó jaký to kámen mi padá se srdce!

Hrabě. A mně *na* srdce! Ty má sestra?

Baronka. Ano, pane bratře.

Hrabě. Žena Šedivce?

Baronka. Nikoli, tou nejsem. Ty's mě pozval, ty's mě tu chtěl, abych to nazvala pravým jmenem, zakuplovat svému švakru; to se mi protivilo, chtěla jsem ho dříve vidět, aniž by on mě znal, i zvolila jsem mužský oděv, ale v tom bych se byla nejsnáze prozradila. Na štěstí setkala jsem se s tvým nájemníkem a ženou jeho, když plakali v nesnázi své pro zastřeleného srnce; on měl příčiny, aby svou mladou hezkou ženu k tobě na zámek neposílal, já však neměla příčiny tebe se báti, a tak jsem přišla místo ní.

Hraběnka. Výborně, výborně!

Hrabě. Tedy jsi skutečně má sestra? (S komickým rozpakem.) Dej se obejmnout. (Poněkud zdrženlivě ji obejme.)

Baronka. To bylo *bratrské* obejmutí, ha ha ha!

Hrabě. Vidíš, Emilie, že jsem zcela nevinen? Pouze hlas přírody —

Hraběnka. Prosím tě, mlč! tentokrát jsi ovšem *nevinen*, avšak zdali si také nejsi *viny vědom?*

Hrabě. Nu, co toho se týče, myslím že si nemáme co vyčítat.

Hraběnka. Co tím chceš říci?

Hrabě. Nevinna jsi také, to vím, však zajisté nejsi méně *viny* si *vědoma* než já. Jen se přiznej, že uhlazený pan štolba nebyl ti lhostejným.

Hraběnka. Edvarde!

Hrabě. Můžeš to zapřít?

Hraběnka (uražena, velmi tklivě). Ano, ano! a kdybys i pravdu měl, jak ti je možno tak velice prohřešit se proti šetrnosti, že v jeho přítomnosti, u přítomnosti mé švekruše, která mě ještě ani nezná —

Hrabě. Nu, nu! jen se upokoj, vždyť je to tvůj *bratr.*

Hraběnka. } Můj bratr!
Baronka. } Její bratr!

Hraběnka. Hlas přírody mě tedy neklamal!

Hrabě. Aha, teď má zase u ní platit hlas přírody.

Baron. Ze stejných příčin jako paní baronka přál jsem si také já na nějaký čas zůstat nepoznán a nedůvěřoval ani mlčelivosti hraběte. Také já chtěl dříve seznat dámu, s kterou mě láska vaše spojiti chtěla. Nyní vidíte, milostivá paní, že byl štolba *nevinen*, když se osmělil očí svých k vám povznésti.

Baronka. *Nevinen* možná, ale zdali také *viny* si *nevědom*, když jste chtěl od ubohého nájemníka ženu vyloudit?

Hrabě. Milá sestro, lépe bys učinila, kdybys mlčela, neboť se mi zdá, že měšťanský pan štolba málem by byl milostivou paní baronku přiměl, aby zapomněla na svůj šlechtický stav; nebyla's tedy méně viny si vědoma než on.

Baronka. Myslíš?

Baron. O rcete raděj, že má pravdu!

Baronka. Nikoli! Což jsem se chtěla skutečně provdat? či mohu tak rychle své zásady zapřít? Snad časem —

Hrabě. Pane bratře, upokoj se; *časem*, to jest: za půl hodiny.

Baron. Mohu mu věřit?

Hraběnka (prosebně). Milá sestro!

Baronka. Co mám dělat? bylo by nespůsobné, abych nechala ve lži bratra, který je o deset let starší než já. (Podá baronovi ruku.)

Hrabě. Díky nebesům! všichni jsme nevinni!

Baron. Jen tu vedle vzdychají ještě vinníci. (Otevře dvéře.)

Výstup 6.

Baruška. Anetka. Šedivec. Předešlí.

Hraběnka. Kdo je ten mladík?

Šed. Satanáš je to, jenž svedl mou ženu.

Bar. To není pravda!

Šed. Já jsem, s dovolením —

Anetka. Ještě ne, pane nájemníku.

Šed. Prosím za spravedlnost. On musí na šibenici, a není-li kat po ruce, pověsím ho sám.

Baronka. Ne tak přísně, příteli, to je moje komorná.

Šed. Co chcete vy mluvit? vy jste sám také mládeneček!

Hraběnka. Jste na omylu; to je sestra pana hraběte.

Šed. Opravdu? a ten panáček tuhle byl by ženská, chtěl jsem říci komorná?

Baronka. A mimo to nevěsta mého kočího.

Šed. Zaplať Pánbůh!

Bar. Vidíš, že jsem nevinna?

Šed. Tak, ty's tedy věděla, že *on* je *ona?*

Bar. To ne, ale —

Šed. Nechlub se tedy svou nevinností. Tvé svědomí bylo v zatroleném skřipci.

Hrabě. Snad nechceš stíhat svědomí své ženy? dost na tom, že je nevinna, a z nás všech, kteří tu stojíme, jsi ty vinník samojediný, neboť jsi zastřelil mého srnce.

Šed. Ach, milostivý pane!

Hrabě. Odejdi v pokoji. Chuďas je si arci viny vědom, ale tentokráte je přece nevinen, neboť mi právě ohlásil myslivec Tomáš, že Šedivec v podvečerním šeru omylem místo srnce zastřelil svého vlastního osla.

Všickni. Hahaha!

Šed. Vlastního osla! ouvej!

Bar. Hleď, ty starý osle!

Šed. A proto jsem se nemohl dočkat, až se to ubohé zvíře domů vrátí!

Hraběnka. Nevinni jsme tedy všichni, však přiznejme se také pokorně, že zachování své nevinnosti, svých zásad — jako mnozí hrdinové cnosti — jsme toliko nahodilým okolnostem zavázáni.

(Opona spadne.)

Ženská politika.

Veselohra v jednom jednání.

Osoby:

Pan Volný.
Paní Volná.
Paní Spurná.
Jan, sluha.

Vkusný salon s prostředními a postranními dveřmi; vpravo lenoška, vlevo pohovka, před každým tímto sedadlem stolek s pěknou lampou.

Výstup 1.

Paní *Volná.* Později paní *Spurná.*

Volná. Podivno, již deset let jsem vdaná, v srdci však jsou city dosud živé jako v první den naší lásky! Jaká to ale ostýchavost mi jazyk dnes váže? Mnohokráte jsem ráno již chtěla mluvit, i nemohu si vysvětlit, co mě vždy zdržovalo. Den se kloní ku konci jak obyčejně, po obědě si vyšel jak obyčejně, a (hledí na hodiny) za půl hodiny se opět vrátí jak obyčejně. Budu s ním mluvit. Kdybych mu ale řekla: „Můj milý, dnes je výroční den naší svatby, každoročně jsme ho slavili v domácnosti, dnes, desátý rok našeho štěstí na to zapomínáš“ — neznělo by to jako výčitka? a nezakalily by se mi při těchto slovech oči? Slzy v dnešní den by nám přinesly neštěstí! Snad je to také dětinství, které nám již ani nesluší; jestiť mi třicet let! Miluje mě však tak vroucně, že se nemusím obávat státi se směšnou. A což mě také dnes tak rmoutí? že zapomněl, kolikátého dnes máme! Je to nějaká příčina k zármutku? Bedřich je dnes roztržitý; smutný to výroční den! Nuže, neřeknu nic, pomstím se mu svým spůsobem: připravím mu dnešní večer mnohem příjemnější než obyčejně. Večerní ho-

dinka v domácnosti jde mu nadevšecko; připravím mu tedy raději dobrou večeři, než bych se obírala romantickými myšlénkami, kterými si své štěstí kazím, a než bych si štěstí kazila, zkazím raději nějakou paštyku. Připravím mu dnes zvláštní paštyku! Kde je má kuchařkská kniha? Ubohá kniho, jak často chodím k tobě pro radu, tvé zohýbané listy to dokazují.

Spurná (vejde; živě). Řekli mi, že nejste doma, má drahá, já ale přece vstoupila; čeládka má málo rozumu, čehož důkaz, že vás skutečně nacházím. Neostýchejte se ale k vůli mně pranic, nemám času si sednout, jsem bez sebe!

Volná. Již delší čas to pozoruji.

Spurná. Dříve jsem byla bez sebe pouze k vůli sobě, dnes to jsem ale více k vůli vám.

Volná. Jste velmi laskava, že se k vůli mně tak namáháte.

Spurná. Ó jen se tak spokojeně neusmívejte, není to nic k smíchu.

Volná. Tedy něco smutného?

Spurná. Uvidíte. Dnes ráno, když můj manžel odešel, hledala jsem jako vždy v jeho písárně tajná psaníčka. Víte, že mi žádné neujde, všecky vyslídím a všecky čtu.

Volná. Mnoho vyražení!

Spurná. Vykonávám jen své právo; o to se však nyní nejedná. Co jsem ale dnes nalezla? Vizte!

Volná. Rukopis mého manžela.

Spurná. Čtěte.

Volná. Nikdy!

Spurná. Nebuďte dětinská, nacházíte se na pokraji hrozné propasti. Našla jsem toto psaní v písárně svého muže, tedy mám také právo je

čisti, neboť muž a žena jsou jedno. (Čte.) „Můj milý Spurný, můžeš dnes na mne spoléhati, přijdu večer jistě do spolku jako všichni naši přátelé, ženatí i neženatí.“ (Mluví.) Pěkné to chování našich mužíčků! (Čte.) „Ač má paní je velmi shovívava —“ (Mluví.) Vidíte, kam to vede? (Čte.) „Ač má paní je velmi shovívava, přece jsem nebyl s to, abych jí něco o našem vyražení sdělil; je-li to zločin, nelze mi aspoň zlý úmysl dokázati.“ (Mluví.) Co říkáte tomu svatouškování?

Volná. Jeho strach, aby mě nezarmoutil, mně velmi lichotí, a tento strach musí být veliký, poněvadž co živ poprvé zde mi něco zatajuje.

Spurná. Rozčilujete mě svou nepochopitelnou pokojností. Jste opravdu tak zaslepena, že nelze u vás v desítileté manželství věřit, naopak se skoro zdá, že ještě lásku pro svého muže cítíte jako před svatbou?

Volná. Také se nemýlíte, milá přítelkyně. Vím, že jest vám něco takového směšným, a měla bych to před vámi pečlivě zatajit; musím vám ale přece říci, že stálé žití pospolu naši lásku nezviklalo, čas tím hlouběji v srdcích našich ji zakotvuje, a schází-li jí rouška ku přikrytí miláčkových chyb, má za to trpělivost snášeti je bez trudu a bolesti. Viďte, je to zcela prosaická, všední láska? Obrazotvornosti se mi nedostává, neoplývám výmluvností, pročež mohu jen prostě říci: že doufám tuto lásku i v šedinách ještě svému manželu nezměněnou a bez zardění zachovati.

Spurná. Takovými šlechetnými city se muži kazí. Co se mne týče, nerozumím tomu; já nemohu chyby svého muže trpělivě snášet, nýbrž musím jej z nich vyléčit. Připravila jsem mu pěkný výstup, učiňte totéž. Jen si pomyslite, chtěli

po té večerní zábavě jíti také do reduty! já ale řekla svému muži: „Opovážíš-li se tam jíti, tedy mě tam také najdeš.“ On mě zná, že dostojím slovu, a proto mně slíbil, že zůstane doma. Milá přítelkyně, vám také poradím dobrý prostředek, výborný domácí prostředek.

Volná (s úsměvem). Jsem žádostiva.

Spurná. Ó jen se nesmějte! Záleží jednoduše v tom: muže své učinit nepokojnými, stále v nich žárlivost rozdmychovati.

Volná. Toho prostředku vídáme často na divadle užívati. Co se mne týče, jsem opět příliš prosaická, abych se pro to rozehřáti mohla.

Spurná. Pravím vám, že jste ztracena, neuposlechnete-li mne, a smích vám zajde, až poznáte, že jiná nejen jeho srdce nýbrž i vašeho jmění užívá; neboť mužové nyní již se nespokojují podváděním nás, oni také při tom naše jmění promrhávají.

Volná. Milá přítelkyně, zapomínáte, že můj muž již skoro čítá čtyřicet let.

Spurná. To nic nevadí, věk mužům nepřekáží.

Volná. Nikdy se neuměl damám dvořit, spíše se choval jako morous.

Spurná. Před vámi možná.

Volná. A před vámi také, jak jste si předešle stěžovala.

Spurná. To je pochopitelno, nemůžeť mě vystáti, protože cítí, jak dobré rady vám udílím, a proto se také obává, že vás nemůže dle své libosti opanovat.

Volná. Řekněte mně, milá přítelkyně, nepíšete romány?

Spurná. Nemám ani času romány *číst*, potřebuju všechen svůj čas ku hlídání svého muže. Proč se ale tak tážete?

Volná. Poněvadž oplýváte skvělou obrazotvorností; líčíte mého muže tak, že jej nelze poznati.

Spurná. Snad mi nechcete namluvit, že jest pan Volný učiněný beránek?

Volná. Nejinak, má drahá, neboť jeho vůle se vždy shoduje s mou.

Spurná. Opustím vás, neboť nelze mi takové věci poslouchati. Chcete náš věk na rub obrátit.

Volná. Pravila jsem vám, že smýšlím zcela prosaicky; právě se starám o žaludek svého ukrutného tyrana, studuji recept pro paštyku.

Spurná. Nebude ji jísti, má zlatá.

Volná. Uvidíme; ať tomu jakkoliv, dojista mě se svým manželem v osm hodin potěšte.

Spurná. Zajisté přijdeme. Nyní ale zatím dojdu k ostatním přítelkyním, které mou radou tak nepovrhnou, potkám-li ale vašeho miláčka, řeknu mu své mínění krátce a dobře. Na shledanou! Do reduty chtít jít ženatý člověk! do reduty! to je počátek konce, má drahá, ano počátek konce. Vy jste ale zaslepena, nechcete tomu věřit, proto však přece zůstanu vám vždy oddanou —

Volná. Nikdy jsem o vašem dobrém srdci nepochybovala.

Spurná. A navštívím vás se svým mužem k večeři, neboť budete sama a zarmoucena, a opuštěné těšiti jest mi vždy svatou povinností. (Odejde.)

Volná (sama). Bláhová! Věru, ona za to nemůže, že můj poklid neporušila, neb se o to přičinila seč byla. Co by asi řekla, kdyby věděla, že je dnes výroční den mého provdání? — Jsem

přesvědčena, že mého manžela ta večerní zábava ve spolku pranic netěší; ale škádlili jej asi, předstírali mu, že není svým pánem, a takovým slabostem i nejsilnější duchové podléhají. Kdyby to jen právě dnes nebylo! Milený příbytku, ve kterém jsem již deset šťastných let prožila, a jejž jsem vždy s vytrvalou starostlivostí zdobila, nemůžeš mi přispět na pomoc? máš ty menší cenu než pokoj v hostinci? nesedí se to příjemněji v této lenošce, kterou jsem sama vyšívala? a mohou se jeho přátelé z jeho přítomnosti tak těšit, jak mě jeho nepřítomnost rmoutí? Abych jej doma pozdržela, bylo by třeba jen jediného slovíčka: prosím. Avšak slůvko to nemohu vyslovit; jen přesvědčení, že je mu zde lépe než kde jinde, ať ho doma pozdrží; sám musí výhost dáti vyražení mezi svými přáteli v hostinci. (Zvoní, Jan vstoupí.) Přineste sem pánův župan; květiny, které jsem dnes koupila, postavte na tento stůl. Nezapomeňte tureckou dýmku. (Jan odejde.) Sama nyní upravím svou toaletu a učiním přípravy k paštyce — a tak, milý Bedřichu, musíš nevyhnutelně sám si na naši svatbu zpomenouti. (Odejde vlevo.)

Výstup 2.

Jan přináší župan, květiny a dýmku.

Jan. Zde je župan, zde jsou květiny, a tu je čibuk. Výborná to paní, všude má oči, žije jen pro svého muže a mimo to je také hezká paní. Toto štěstí již trvá deset let! Ano, ano, s takovou paní se arci nelze rozdvojit; to je něco zcela jiného než s mou starou, ta se ustavičně vadí, a já nalézám jen v hospodě svatý pokoj. (Odejde.)

Výstup 3.

Volný. Paní *Spurná.* Ku konci *Jan.*

Spurná. Ano, pane, mluvím bez obalu, co na srdci to na jazyku, a pravím vám zkrátka, že dáváte špatný příklad; mimo to vám sděluji, že můj muž nepřijde, neboť jsem mu to zakázala.

Volný. Líbí-li se Spurnému nechat se vodit za nos, dobře, jestiť svým pánem; co se mne týče, mně nic nezakážete, vzácná paní; jest mi líto, že vám to tak musím říci.

Spurná. Nezůstanu vám to dlužna, neb vám musím říci, že takové chování může jediná paní Volná snésti. Dlouho se již ale také mučit nenechá, věřte mně; nemyslete si, že smíte do reduty, dala jsem jí dobrou radu —

Volný. Prosím, račte se jen starat o *své* věci. Znáte mě, že jsem morous, někdy i hrubián; nepřivádějte mě tedy, prosím vás snažně, k tomu, abych vám musel nepříjemné věci říci.

Spurná. Jen to vám musím ještě říci, abyste více s mým mužem nemluvil, neboť jej kazíte svým špatným příkladem.

Volný. Než vás uposlechnu, počkám, až mi to Spurný sám řekne.

Spurná. Vůle ženy vám tedy ničím není?

Volný. To jsou prázná slova. Vy jste roztomilá panička, máte nejlepší srdce, když ale jde o rozum, nelze se s vámi hádat.

Spurná. Ó díky, pane! Jen pro vřelé přátelství, jež k vaší choti cítím, mohu od vás snésti takové poklony.

Volný. Přátelství se jeví v prokazování dobrých služeb, vy však mé ženě špatné služby

prokazujete. Neuznal-li jsem sám za dobré jí něco o naší dnešní zábavě pověděti, bylo to velmi neprozřetelné, že jste vy jí to řekla.

Spurná. Jsem vždy na straně potlačených.

Volný. Tedy se musíte nejdříve na stranu svého muže postavit.

Spurná. Můj muž je velmi šťasten, pane!

Volný. To dokazuje, že je dobrosrdečný.

Spurná. Pane, tak se nemluví s dámou!

Volný (uhodí na stůl). U všech všudy! jste-li opravdu dáma, dokažte mi to jemností.

Spurná. Ó krásný příklad jemnosti právě vidím na vás! Hleďme, takoví jsou páni: sami si všecko dovolují a od nás žádají samé cnosti.

Volný. Platí pravidlo, že jsou ženy vůbec jemnější povahy než my; arciže není pravidla bez výjimky.

Spurná. Opětné díky za tuto novou poklonu!

Volný. Ženy jsou mírnější, avšak také nebojují s takovými obtížemi v životě jako my, kterým jest větší ráznosti třeba. Povinností ženy jest jen zachovati to, čeho muž nabývá, a aby muž něčeho nabyl, musí každodenně nových těžkostí přemáhati, což pak je arci dobrému rozmaru jeho na újmu.

Spurná. Ano, ano, pozoruji.

Volný. Ve svém domě mohu míti jaké chci rozmary, vzácná paní!

Spurná. Toho práva také v nejvyšší míře užíváte.

Volný. Muž co hlava rodiny má velkou odpovědnost na sobě, musí v životě s nesčíslným protivenstvím zápasit, aby svému úkolu dostál; za to mu má žena příjemnou domácností zastříti upomínky na nepříjemnosti světa.

Spurná. Proto tedy půjdete do reduty?

Volný. Nelze s vámi moudrého slova promluvit, neboť nejste jediné logické myšlénky schopna.

Spurná. To mi vytýkáte, poněvadž mi nemůžete odpověděti. Proč jdete do reduty?

Volný. Protože chci, protože chci, a konečně protože chci!

Spurná. Má poklona! rozkošně umíte s dámou rozprávět. Poroučím se, pane — medvěde! (Odejde.)

Volný (rozhněván sem tam chodě). Pravý to ďábel v sukni! Nepochopuji, jak s ní Spurný může žíti. K čemu se plete do mých věcí? Proč chce náš domácí pokoj rušit? (Zvoní.)

Jan (vejde).

Volný. Můj černý oblek!

Jan. Milostpaní poručila župan —

Volný. Jsem já zde pánem nebo ne?

Jan. Ano, milostpane, ano.

Volný. Tedy netrub, osle, a poslechni, co jsem poručil.

Jan. Jsem k službám. (Stranou.) Je špatně naladěn; ke všemu mu svědčím a přece se zlobí; musím říci milostpaní, aby ho upokojila, bude-li možno. (Odejde.)

Volný (sám). Proč má žena s tou paní mluví? Musím dát na ni pozor, ženy jedna druhou kazí. Chtějí mě dostat za podnoží — na to se podíváme! Miluji Boženu z celého srdce, z celé duše, ale své domácí právo si nezadám.

Výstup 4.

Paní *Volná. Volný.*

Volná (pro sebe při vstoupení). Paní Spurná vše pokazila, je mrzut; nevšimnu si ale toho, a tak

to přejde. (Nahlas.) Nu, můj milý, jak ti šla procházka k duhu?

Volný. Velmi; procházky mám snad dovoleny?

Volná (vesele). Nejen dovoleny, nýbrž i od lékaře nařízeny.

Volný. Večerní zábavu mezi přáteli a redutu ale ne?

Volná. Milý muži, jak to se mnou mluvíš? Dala jsem ti k tomu příčinu?

Volný. Ale paní Spurná —

Volná (jemně). Paní Spurná je paní Spurná, a já jsem tvoje žena, která s paní Spurnou nemá nic společného.

Volný. Proč tedy spolu obcujete?

Volná. Sám jsi mě k tomu měl, poněvadž jsi přítelem jejího muže.

Volný. Je pravda, avšak tato paní je protivná žvatlalka.

Volná. Připouštím; zlobí se na vaši dnešní zábavu. Mně jsi ale o tom nic neřekl, poněvadž jsi se obával mě zarmoutit; děkuji ti za takovou šetrnost.

Volný (pomaten). Drahá Boženo —

Volná. Taková šlechetná obava právě udržuje spokojenost v manželství.

Volný. Nikdo také nesmí naši spokojenost rušit. Viď, že tě má dnešní schůze s přáteli neznepokojuje?

Volná. V jednom ohledu ano, jinak ne.

Volný. Vysvětli mi —

Volná. Nejsem s tím spokojena, poněvadž tě raději mám u sebe, poněvadž jsem se těšila, že budeme spolu večeřet, a poněvadž jsem dnes zvláštní paštyku — nechme toho ale, nechci ti nic vytýkat, raději ti povím, proč na vaši zábavu se nehněvám.

Volný. Jsem věru žádostiv to slyšet, neboť vím, že nejsi ráda o samotě.

Volná. Jsem proto spokojena, poněvadž víno, které tam píti budeš, není tak dobré jako víno z našeho sklepa, poněvaž tam nebude tak dobrá paštyka, poněvadž tam nemáš takovou lenošku jako doma, poněvadž tam bude křiku plné uši, poněvadž ti tam budou kázat o politice, a konečně poněvadž jsem přesvědčena, že si v duchu stále budeš myslit: kdybych již byl raději doma u své ženušky!

Volný (objímá ji). Věru, ty mě znáš lépe než já sám. Avšak dal jsem své slovo, a víš, že je musím splnit. Obléknu se; brzy se navrátím. (Svléká kabát.)

Volná. Jan by mohl tvé šaty sem přinésti, budu tě mít o chvilku déle u sebe. (Zazvoní, Jan vstoupí a na pokynutí přinese černý šat. Paní Volná vezme vyšívání se stolku do ruky.)

Volný. Ty's roztomilá. Co to zde pracuješ?

Volná. Tvou domácí čepičku, která se hodí ku tvému županu; totéž vyšívání.

Volný. Vidíš, drahoušku, každého dne se musím přiznávat, že my muži v porovnání s vámi co se něžnosti týče nikdy neobstojíme. (Obléká šat od Jana přinešený.) Často se musím před tebou až červenat; miluji tě zcela tak upřímně a vroucně jako ty mě, ale nedovedu tě nikdy něžnými dárky překvapit.

Volná. Vždyť mi nemůžeš čepičky a župany vyšívat.

Volný. Mohl bych ti ale přinášet kytice, šperky, ale nedovedu se k tomu zatočit. Dávám ti ve své nemotornosti peníze, aby's to sama si koupila, a to právě není něžné. Věru, drahá Bo-

ženo, kdybys nebyla tak šlechetná, jak právě jsi, nemohla bys mě milovat.

Volná. Nedělej si starosti a raději dej pozor na šátek, příliš si ho na krku stahuješ.

Volný. Na mou pravdu, musím ho jinak zavázat.

Volná. Ten již pěkně vypadá, celý zmačkaný.

Volný. Jene, jiný nákrčník! (Jan vejde.)

Volná. Sama ti ho přinesu. (Odejde.)

Volný. Jene, opatř mi drožku. (Jan odejde.) Jistě že přijdu pozdě; bezděčně jsem se tak opozdil. Ale člověku je tak milo v domácnosti! Škoda, že si nemohu dnes v tomto županu a v této lenošce pohovět, pohodlnost mi jde nade všecko. Ďas aby si vzal ty společnosti v hospodě! Jeden křičí víc než druhý, někdy to i přijde do tuhé hádky, ten je aristokratem, ten demokratem, socialistou, federalistou, dualistou, centralistou a Bůh milý ví co všecko. Nejlépe jest býti doma u ženy naturalistou.

Volná (přináší nákrčník). Nezdržela jsem tě dlouho? Jan by byl tento nákrčník nenašel, já ho zvláště uschovala, poněvadž je to jediný, jejž jsem ti sama vyšívala.

Volný. Ah! můj svatební nákrčník, a ten mi dáváš, když jdu do zábavy bez tebe? To je zas velmi šlechetné.

Volná. Ano, chci býti tak šlechetnou. Ach, kdybys jen věděl, jak líbezně ta paštyka v jídelně voní.

Volný. Tvá paštyka mně dělá těžké srdce, Boženo. Což opravdu budeš sama večeřet?

Volná. Ne, paní Spurná sem přijde se svým manželem. Je přesvědčena, že jej u sebe pozdrží, poněvadž jej učinila žárlivým; radila mi, abych

téhož prostředku také u tebe použila; nazývá to domácím prostředkem.

Volný. Roztomilý to prostředek! Jen ať si ho nechá pro sebe, viď, Boženko? Cos jí odpověděla?

Volná. Že mám jiný, lepší.

Volný. A ten je?

Volná. Upřímně tě milovat a domácí život ti oslazovat.

Volný. Podobně já s ní mluvil. Ubohý Spurný! jak asi ten má domácí život oslazený? Teď jsem tomu dal, nákrčník se mi roztrhl.

Volná. Ukaž, snad ho mohu ještě spravit, ač je již velmi starý, deset let.

Volný. Deset let? Ano, již deset let.

Volná. Špatně jsi s ním zacházel, Bedřichu; já na něm tři měsíce pracovala.

Volný. A já jsem ti při tom předčítal. Deset let tedy již uplynulo? Deset let — poslyš, Boženo, ty's byla dnes v kostele?

Volná. Ano.

Volný. Není ale neděle.

Volná. Ne, masopustní úterý.

Volný. Úterý, ano, ale nemáme dnes dvadcátého sedmého února?

Volná. Dvadcátého sedmého února.

Volný. Ó hněvej se, Boženo, musíš se na mne hněvat. Jsem nevděčníkem, hrubiánem, chtěl jsem jíti do hospody, a ty's mi nic neřekla! Ani šperku, ani kytičky nemám pro tebe. Na takový den, který mi tolik štěstí přinesl, jsem zapomněl. Nech nákrčník, budu s tebou večeřet; ať si mě očekávají, to jest mi jedno. Trápím tě tu celou hodinu z podlého strachu, že by se mi smáli, jak jsem pod pantoflem. To jest opravdu mizerné;

stydím se za své štěstí. Ty mě ovládáš, Boženo, je pravda, ale laskavostí, šlechetností a něžností; a já to hledím ukrytí, nechci zjevně se přiznat, že pro mne není žádné radosti bez tebe, bojím se vysmání! Nu, je-li směšno svou ženu milovati, chci býti nejsměšnějším mužem na světě. Nuže, směj se, Boženo! — ty ale slzíš?

Volná. Jsou to slzy radosti, Bedřichu!

Výstup 5.

Paní *Spurná. Předešlí.*

Spurná (rozčilena). Nuže, neodešel jste?

Volný. Ne, zůstanu u ženy.

Spurná. A necháte své přátele marně čekat?

Volný. Podivná paní! Dříve se mnou se vadí, že chci jíti, a nyní se vadí, že nejdu.

Volná. Váš manžel, paní Spurná —?

Spurná. Tam šel, má drahá! Nepochopuju ho dnes, jindy tak mírný —

Volný. Rozhněvala jste jej asi?

Spurná. Zuřil jako lev.

Volný. A nemohla jste jej skrotit?

Spurná. Myslíte, že to jde tak snadno?

Volný. Zeptejte se jen mé ženy. Já, který nejsem sice lev, ale arci medvěd, jak jste sama ráčila uznat, jsem již zcela krotký; to vám buď důkazem, že se u těch dravců, kteří muži slujou, mírností více docílí nežli násilím.

Spurná. Celá se třesu zlostí; ani mi nenapadlo, že by Spurný mohl býti tak zlým.

Volná. Upokojte se, zítra vás bude prosit za odpuštění.

Spurná. Tak dlouho nemohu čekat; zaopatřím si domino, půjdu do reduty a budu se tak chovat, aby žárlivostí pukl.

Volný. Ah, váš domácí prostředek!

Volná. Nebudete jistě tak neprozřetelnou, zůstanete raději u dvou upřímných přátel. Jste ještě mladá, nechte se tedy ode mne poučit. Štěstí manželky nezáleží v tom, když ji muž poslouchá, nýbrž když ji miluje. Buďte svému muži ve všem oddána a ústupna, jen láskou hleďte jej překonat; chraňte se však takových prostředků k udržení jeho věrnosti, kterými jeho vážnosti pozbyti můžete. Milujte jej upřímně a se vší obětivostí, a on bude milovati vás. To je pravá ženská politika a *můj* domácí prostředek!

Volný. Musíš tento svůj prostředek uveřejniti k poučení všech šlechetných paní a těch, které se jimi státi chtějí.

Volná. Nesmí se však také na dodatek zapomenouti, že ku šťastnému manželství je i šlechetného muže třeba!

(Opona spadne.)

V Praze.
Nákladem knihkupectví Jarosl. Pospíšila.
1871.

Cena 22 kr. r. č.
Knih tiskárna: J. Otto v Praze.